Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајҹан кәнҹләри

1919-чу ил октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈЧАН ЛКҜИ МК-нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ»—ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 125 (10754) | ШӘНБӘ, 22 ОКТЈАБР 1988-чи ИЛ. | Гијмәти 3 гәпик.

Республикамызын әмәкчи кәнҹләри Ленин комсомолунун 70 иллијини лајигли әмәк төһфәләри илә гаршылајырлар

ТӘГВИМИ ГАБАГЛАМЫШЛАР

Әзизбәјовнефт НГЧИ дәрин гујулары газма сехинин коллективи дахили имканларыны сәфәрбәрлијә алараг 9 ајлыг планы вахтындан хејли тез јеринә јетирмишдир. Илин әввәлиндән бәри идарәнин јатагларында 26 мин сүхур газылмыш, мә'дәнчиләрә 12 гују тәһвил верилмиш, бир милјон 300 мин манат гәнаәт әлдә едилмишдир.

Адлы-санлы буруг устасы Мәммәдһүсејн Һүсејновун бригадасы јарыш габагчылыдыр. Габагчыл бригада истисмара 25 гују вермишдир.

Усталардан Елдар Абдуллајевин, Әли Һачыјевин бригадалары да иллик планы Бөјүк Октјабрын 71-чи илдөнүмүнәдәк јеринә јетирмәк әзми илә чалышырлар.

Рамиз ӘСКӘРОВ.

БАҒ САҺӘЛӘРИ ПАЈЛАНМЫШДЫР

Сумгајыт компрессорлар заводунда фәһләләрин истираһәтинә, ишдән сонра вә асудә вахтларыны мә'налы кечирмәләри үчүн һәр чүр гајғы көстәрилир.

Бу күнләрдә мүәссисәнин бөјүк акт залында 115 нәфәр компрессорчуја саһәси 600 квадратметр олан бағ саһәси бөлүнмүшдүр. Насослу гәсәбәсиндән 9 километр аралы, Ширван стансијасы әразисиндә верилән бу бағ саһәләри мави Хәзәрин гумсал саһилиндә јерләшир.

Кәләчәкдә бағ саһәләриндә әмәкчиләрин истираһәтинин нормал тәшкили үчүн евләрин тикилмәси, бағарасы јолларын абадлашдырылмасы, су хәттинин чәкилмәси вә башга тәдбирләр нәзәрдә тутулуб.

Адил АБДУЛЛАЈЕВ,
Сумгајыт шәһәри.

Бакы. Евләрдә зәһмәт комбинатынын бригадири Ајкүн Әлијеванын башчылыг етдији тикишчиләр бригадасы Ленин комсомолунун јубилеји шәрәфинә һәр ај тапшырыглара 115—120 фаиз әмәл едир. Шәкилдә сиз А. Әлијеваны көрүрсүнүз.

Фото С. Мәммәдовундур.

Ә м ә к нөвбәсиндә

Сабирабад рајонунда габагчыл тәсәррүфатлардан сөһбәт дүшәндә «Гәләбә» колхозунун ады биринчиләр сырасында чәкилир. Һәр өтән ил тәсәррүфатын игтисадијјатынын интенсив инкишафында бир пилләдир. Өтән ил әлдә етдији мүвәффәгијјәтләрә көрә «Гәләбә» колхозу Үмумиттифаг социализм јарышында галиб чыхараг Сов.ИКП МК-нын, ССРИ Назирләр Советинин, ҮИҺИМШ-ин вә ҮИЛКҜИ МК-нын кечичи Гырмызы бајрағына лајиг көрүлмүшдүр.

Бешиллијин үчүнчү илини јүксәк әмәк наилијјәтләри илә јола салмаг үчүн колхозун әмәкчиләри сә'ј вә бачарыгларыны әсиркәмирләр. Һазырда әмәк нөвбәсиндә дајанан «ағ гызыл» усталары 1.355 һектар саһәдә бол мәһсул јетишдирмишләр. Дөвләтә 3.160 тон әвәзинә 3.704 тон памбыг сатылмасы гәрара алынмышдыр.

Бригадалараrасы социализм јарышында Күлалы Мәликовун башчылыг етдији комсомолчу-кәнҹләр коллективи ирәлидә кедир. Тарла әмәкчиләри 455 тон памбыг истеһсал етмәк уғрунда мүбаризә апарырлар. Мәһсулун 250 тону «мави кәми»ләрин бункерләриндән бошалдылачагдыр.

Бригадада даһа чох вә даһа кејфијјәтли мәһсул уғрунда мүбаризәнин өн чәркәсиндә сүр'әт усталары кедирләр. Һәгигәт Чәлилова, Чәлалә Фәрәчова, Дилбәр Исмајылова вә башгалары күндәлик јығым нормасына артыгламасы илә әмәл едирләр. Онлар мөвсүм әрзиндә адама 8—9 тон памбыг топламаға сөз вермишләр.

Ариф Аббасовун башчылыг етдији бригаданын уғурлары да күндән-күнә артыр. Һәр күн тарлалара 100 нәфәрә јахын колхозчу чыхыр, тәдарүк мәнтәгәсинә 6—7 тон памбыг тәһвил верилир. Чари илдәки вәзифәләрдән сөһбәт дүшәндә бригадир билдирди:

—Ишләримиз рәван кедир. Әлверишли кечән һава шәраитинин һәр дәгигәсиндән сәмәрәли истифадә етмәјә чалышырыг. Чари илдә дөвләтә 405 тон памбыг вермәји планлашдырмышыг. Јығымын илк күнләриндән бүтүн гүввәләри вә'дин лајигинчә јеринә јетирилмәсинә сәфәрбәр етмишик.

Бригадирин белә инамла данышмаға һаггы вар. Доғрудан да бурада чалышан кәнҹләрин гүввәси илә дағы дағ үстә гојмаг олар. Памбыгчы гызлар әсл һүнәр көстәрирләр. Күләфруз Әлијева, Чимназ Фејзуллајева, Чејран Әзизова бригаданын мајакларыдыр. Онларын һәр бири күндә гапана 150—160 килограм мәһсул гојур.

М. Оручовун, С. Бабајевин, Н. Бабајевин башчылыг етдикләри бригадаларын кәнҹ әмәкчиләри дә күндәлик јығым чәдвәлини габаглајырлар.

Тәсәррүфатда памбыг јығымынын сүр'әти күндән-күнә артыр. Һәр күн тарлаја мүтәшәккил гајдада 700 нәфәрдән чох памбыгчы чыхыр. Мәһсулун тарладан хырмана, орадан исә гәбул мәнтәгәсинә тез вә иткисиз дашынмасы үчүн ајрылмыш 20 автомашын, 25 лафет арамсыз ишләјир.

Бу ил колхозда машынларла 1.900 тон памбыг јығылмасы планлашдырылмышдыр. Сүрүчү-механикләрдән Исмајыл Исајев, Афәт Хәлилов, Вәлихан Һејдәров вә башгалары јығымын әввәлиндән ишкүзарлыг нүмунәси көстәрир, һәр күн нәзәрдә тутулдуғундан чох мәһсул топлајырлар. Колхозчулар дөвләтә сатылачаг мәһсулун мин тонуну харалсыз дашымаға, мәһсулун 90 фаизинин биринчи нөв олмасыны тә'мин етмәји гәрара алмышлар. Јығымын илк күнләринин нәтичәси көстәрир ки, онлар вә'дләринә лајигинчә әмәл едәчәкләр.

И. ӘСКӘРОВ.
Сабирабад рајону.

БЕШ АЈ ТЕЗ

Сов.ИКП XXII гурултајы адына Бакы нефтајырма заводунун кәнҹләри Ленин комсомолунун 70 иллији шәрәфинә зәрбәчи әмәк нөвбәсиндә дајанараг даһа сә'јлә чалышыр, өтән һәр күнү јүксәк наилијјәтләрлә баша вурурлар. Габагчыл комсомолчу-кәнҹләр гурғуларында тапшырыгдан әлавә һәр күн он тонларла јүксәк кејфијјәтли нефт мәһсуллары е'мал едилир.

Заводдакы 14 нөмрәли комсомолчу-кәнҹләр гурғусунун нефтајыранлары јарышын өнүндә кедирләр. Там тәсәррүфат һесабы шәраитиндә ишләјән нефтајыранлар дахили имканлардан вә еһтијат мәнбәләриндән сәмәрәли истифадә едәрәк, заводда биринчи олараг бешиллијин үч илинин тапшырыгларыны вахтындан беш ај тез јеринә јетирмиш, тапшырыгдан әлавә 8.000 тон мәһсул бурахмыш, 112 тон шәрти јаначаға гәнаәт етмишләр.

Афтандил Вәлијевин рәһбәрлик етдији 502 нөмрәли гурғунун нефтајыранлары да комсомолун јубилеји шәрәфинә јарышда даһа мәһсулдар чалышырлар. Габагчыл коллектив илин әввәлиндән бәри тапшырыгдан әлавә 20 мин тондан чох мәһсул бурахмыш, хејли јаначаға вә електрик енержисинә гәнаәт етмишдир.

Газанылан бу мүвәффәгијјәтләрин әсас сәбәби әлавә иткиләрә, тәкрар е'мала, бошдајанмалара јол верилмәмәси, технологи просесләрин оптимал гајдада апарылмасы олмушдур. Елә бунун нәтичәсидир ки, коллектив илин әввәлиндән бәри чәдвәли 20 күн габагламышдыр.

Инди онлар иллик тапшырыглары декабрын 10-дәк јеринә јетирмәк әзми илә чалышырлар.

Мәммәд МӘММӘДОВ.

ДАҒ КӘНДИ: КҮЗӘРАНЫН НЕЧӘДИР?

Һәллини көзләјән проблемләр

Республиканын учгар рајонларындан бири олан Лачында дурғунлуг дөврү адландырдығымыз вахтдан сајсыз-һесабсыз социал-мә'нәви проблемләр јығылыб галмышдыр. Рајонун индики рәһбәрлији вәзијјәти тәдричән низама салмаг үчүн мөвчуд еһтијат мәнбәләриндән сәмәрәли истифадә етмәјә чалышыр. Бир вахтлар әһалинин әсас еһтијачларына либерал мүнасибәт бәсләнирдир, социал мәгсәдләр үчүн ајрылан вәсаит хәрчләнмир, өлү капитал илдән-илә өтүрүлүр, бүтүн арзу вә истәкләр бәднам «план» сијасәтинә гурбан едилирди. Елә буна көрәдир ки, инди рајонда күндән-күнә артан тикинти-гуручулуг ишләринин һәчмини кенишләндирмәк үчүн нә вәсаит, нә дә ихтисаслы ишчи гүввәси чатышмыр. Мүстәгил һәјата гәдәм гојан јүзләрлә кәнҹи доғма торпаға бағламаг, онлары иш јерләри илә тә'мин етмәк инди рајонун әлагәдар тәшкилатларыны нараһат едән башлыча мәсәләјә чеврилмишдир. Рајон әразисиндә истеһсалата тәкан верән саһәләри инкишаф етдирмәклә јанашы, мүхтәлиф сәнаје мүәссисәләринин филиалларыны јарадыб кенишләндирмәк гәрара алынмышдыр. Бу ил рајон мәркәзиндә белә мүәссисәләрдән бири—Бакы ушаг палтарлары тикиш бирлијинин Лачын филиалы истифадәјә верилмишдир.

80 нәфәрдән артыг ишчиси олан објект бу ил мартын әввәлиндән е'тибарән фәалијјәтә башламышдыр. Фабрикдә чалышанларын демәк олар ки, һамысы кәнҹләрдир. Бу кәнҹләрдән 60 нәфәрә јахыны комсомолчудур. Республика пајтахтында хејли узагда јерләшән дағлар дијарында белә бир мүәссисәнин јарадылмасы јерли чаванлар тәрәфиндән дәрин разылыг һисси илә гаршыланыб. Фабрикдә ишә башлајан чаванлар илк күндән е'тибарән әсл мәс'улијјәт һисси илә чалышыр, бүтүн ајларын план тапшырыгларыны артыгламасилә јеринә јетирирләр. 5 өлчүдә, 2 фасонда мәктәбли өнлүкләри тикән әмәкчиләр јүксәк кејфијјәт көстәричиләринә наил олмаг үчүн әлләриндән кәләни едирләр. Ијул вә август ајлары әрзиндә кәнҹ тикишчиләр пландан әлавә 400 өнлүк тикмиш, мәһсулун үмуми сајыны 45 мин әдәдә чатдырмышлар.

Биз филиалын рәиси Умуд Балакишијев, истеһсалат устасы Еһтирам Мәмишов, мүһәндис-технолог Солмаз Мусајева, комсомол тәшкилатынын катиби Хуршудбану Мәһәррәмова вә габагчыл кәнҹләрин бир групу илә көрүшүб сөһбәт етдик. Сөһбәт әснасында мә'лум олду ки, бурада ән ади еһтијачлара е'тинасыз јанашылмасы, нормал әмәк шәраити јарадылмамасы нәтичәсиндә тезликлә һәллини көзләјән бир сыра вачиб проблемләр јаранмышдыр. Мүһәндис-технолог Солмаз Мусајева деди:

—Рајонумузун мәркәзиндә јени истеһсал саһәсинин ишә салынмасы бир мүтәхәссис кими мәни дә үрәкдән севиндирир. Амма, нә кизләдим, о гәдәр чәтинлијимиз, проблемләримиз вар ки, бунларын һәлли үчүн һөкмән рајонун әлагәдар тәшкилатлары бизә көмәк көстәрмәлидир. Биз јахын кәләчәкдә икинөвбәли иш системинә кечмәк фикриндәјик, бу исә нәтичә е'тибары илә мүәссисә әмәкчиләринин сајыны икигат артырмаг демәкдир. Лакин бир сыра мөвчуд чәтинликләр арадан галдырылмадығы үчүн бу иши сүр'әтләндирмәк имканы мәһдуддур. Көтүрәк елә адичә автобус мәсәләсини. Јарандығы вахтдан бу күнә кими бизә һәлә миник машыны верилмәјиб. Елә бунун нәтичәсидир ки, мүәссисә шәһәрин кәнарында јерләшдији үчүн адамлар ишә вахтында кедибкәлмәкдә чәтинлик чәкирләр. Һазыр мәһсулу Бакыја дашымаг вә хаммал кәтирмәк үчүн рајон автобазасы ајда чәми бир дәфә фабрики автомобиллә тә'мин етмәлидир.

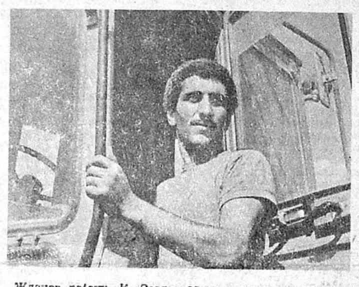
Автобазанын рәһбәрлији бу мүһүм ишә лагејд мүнасибәт бәсләјир, нәтичәдә исә мүәссисәни вахтында хаммалла тәчһиз етмәк мәсәләси проблемә чеврилир. Бу да ишчиләр арасында бошдајанма һалларынын јаранмасына кәтириб чыхарыр. Ишин гызғын чағында електрик енержисинин кәсилмәси ади һала чеврилиб. Тез-тез тәкрар олунан мәчбури бошдајанма һаллары ишчиләрин әһвал-руһијјәсинә мәнфи тә'сир көстәрир. Бу кими хошакәлмәз сәбәбләр үзүндән мејдана кәлән кериликләри арадан галдырмаг мәгсәдилә бә'зән истираһәт күнләриндә ишә чыхмаға мәчбур олуруг.

Бу күнә гәдәр фабрикә абад јол чәкилмәјиб, бинанын әтраф јолларына вә һәјәтинә асфалт дөшәнмәјиб. Фәһләләр үчүн буфетин јарадылмасына һәлә инди башланыр. Фабрикин клубу, душханасы, гырмызы кушәси, китабханасы, истираһәт отағы, сојунуб-кејинмә отағы јохдур. Рајона газ бору илә кәлдијиндән март, апрел вә мај ајларында сехләр тәбии јаначагла гыздырылыр. Бу исә, јанғынын баш вермәси үчүн әлверишли шәраит јаратмаг, техники тәһлүкәсизлик гајдаларына е'тинасыз мүнасибәт бәсләмәк демәкдир. Истеһсалат саһәләриндә бухар гыздырычылары гурашдырмаг үчүн һәлә ки, конкрет бир иш көрүлмәјиб. 13 нөмрәли јол-тикинти идарәси вә дикәр әлагәдар тәшкилатларын лагејд мүнасибәти нәтичәсиндә фабрикин јан-јөрәсиндә һеч бир абадлыг вә јашыллашдырма иши көрүлмәјиб. Рајон ичраијјә комитәсинин фабрик коллективинә е'тинасызлығы, фәһлә мәнафејинин зиддинә јөнәлдилмиш тәдбирләр һәјата кечирмәси адамда тәәччүб вә һејрәт доғурур. Белә ки, мүәссисәнин кәләчәкдә даһа да кенишләндирилмәси, јардымчы тәсәррүфатын, јатагхананын, јени истеһсал корпусуну вә дикәр социал објектләрин јарадылмасы барәдә реал перспективләр мөвчуд олдуғу һалда, бинанын бөјрүндәки әразиләр шәхси тәсәррүфат саһибләринә пајланмышдыр.

Лачын шәһәриндә мөвчуд олан ичтимаи-иашә вә тичарәт објектләри һәм заманын, һәм дә јерли әһалинин тәләбләриндән хејли кери галыр. Фабрикдә иш күнү ахшам саат 6-да сона јетдији үчүн адамлар евләринә чатанда мағазалары бағлы көрүрләр. Елә буна көрә дә ишчиләрин еһтијачларыны нәзәрә алыб кејим шејләринин вә зәрури әрзаг мәһсулларынын күндәлик сатышыны тәшкил етмәк лазымдыр. Фабрик әмәкчиләринин бир гисми кәндләрдән кәлдији үчүн рајон мәркәзиндәки мәнзилләрдә јашајыр вә алдыглары маашын хејли һиссәсини кираја һаггына верирләр. Мүәссисәнин јатагханасыны тикиб истифадәјә вермәк исә кәнҹләри бу әлавә гајғылардан хилас етмәк демәкдир.

Вахты чатмыш проблемләрин һәлли мүәссисә кәнҹләринин даһа јахшы ишләмәләринә, гаршыја гојулмуш вәзифәләри мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирмәләринә һеч шүбһәсиз мүсбәт тә'сир көстәрәчәкдир. Бу, мүтләг нәзәрә алынмалыдыр.

Бајрам АФУРЧАЛЫ.
Лачын рајону.

Жданов рајону. К. Әсәдов адына колхозун механизатору Ғенимәт Ибадов комсомолчудур. О, тарлалардан јығылан «ағ гызыл»ын Дүнјамалылар памбыг гәбулу мәнтәгәсинә вахтында дашымасында фәргләнир. Шәкилдә: Г. Ибадов.

Фото Ә. Садыговундур.

ДӨНҮШ КҮНЛӘРИ

(шөһрәтин ме'јары—әмәк!)

Август ајынын орталары иди. Јолум Чәбрајыл рајонуна дүшмүшдү. Рајон комсомол комитәсиндә сөһбәт рајон кәнҹләринин көрдүјү ишләрдән, онлары нараһат едән проблемләрдән дүшмүшдү. Рајкомун биринчи катиби Адил Шәрифов сөзарасы деди:

— Истәјирик сизи һәмишә габагчыл олан тәсәррүфата јох, илләрлә кери галан, инди исә сүр'әтлә ирәлиләјән бир колхоза апараг. Керилијин вә ирәлиләјишин сәбәбини исә колхозда өзүнүз өјрәнәрсиниз.

...Идарәдә һеч кәси тапмадыг. Орадан бир аз аралыда колхозун хырманы јерләширди. Хырманда гызғын иш кедирди. «Сары кәһрәба»ны машынлара јүкләјир, анбарлара дашыјырдылар.

Орада дедиләр ки, колхозун тарихиндә бу гәдәр бол тахыл олмајыб. Бу ил 1.203 тон мәһсул истеһсал едилиб. Дәмјә шәраитиндә һәр һектардан 15 сентнер мәһсул көтүрүлүб.

...Сөһбәт заманы рајон комсомол комитәсинин катиби А. Шәрифов билдирди ки, Сәлим Әһмәдов чәми једди ај олар ки, бу колхоза сәдр сечилиб. Ихтисасча тарих мүәллимидир. Бир нечә ил Шаһвәлли кәнд орта мәктәбинин директору ишләјиб. Иши һәмишә тә'рифләниб. Јахшы тәшкилатчы вә тәблиғатчыдыр. Адамларла тез дил тапыр.

Колхоз комсомол тәшкилатынын катиби Микајыл Маһмудов исә белә деди:

—Бизим бу «Бакы» колхозу беш кәнди бирләшдирир. Әсас игтисадијјаты да дәдә-бабадан һејвандарлыг, тахылчылыг олуб. Сон илләр исә үзүмчүлүклә дә мәшғулуг. Нечә илләр колхозумуз кери галыр. Һеч бир ирәлиләјиш олмурду. Бунун бир чох сәбәбләри варды. Ән башлычасы исә сәдр сарыдан бәхтимиз һеч кәтирмәјиб. Илләр узуну колхоза башга кәндләрдән, ја да рајон мәркәзиндән олан адамлар сәдрлик едиб. Мә'лум мәсәләдир ки, башга јердән кәлән сәдр бу кәндә, бу колхоза үрәкдән бағлана билмәјиб. Кәндин проблемләрини дәриндән дујмајыб. Анчаг план тәләб едиб. О да јеринә јетирилмәјиб. Бунун нәтичәсиндә нәинки колхоза мадди зијан дәјиб. Һәтта кәндә мә'нәви зәрбә дә дәјиб. Касыблашан колхоздан, шәраитсизликдән чаванлар кәнддән үз дөндәрмәјә башлајыблар. Бир дә, гочалар көзүнү ачанда көрүбләр ки, өвладларынын һәрәси бир шәһәрә дағылыб. Кәнддән шәһәрә бир ахын башлајыб. Ачыгы, әлачсызлыгдан кәнддә галанларда исә колхозда ишләмәјә һәвәс олмајыб. Нәһајәт, бу илин әввәлләриндә јенидәнгурманын, ашкарлығын бизә вердији имкандан истифадә едә билдик. Колхозда һамынын јахшы таныдығы, кәнддә јахшы һөрмәти олан Сәлим мүәллими өзүмүзә сәдр сечдик. Дејәсән јанылмамышыг. Ирәлиләјишимиз көз габағындадыр... Үрәк ачыглығы илә тәкчә бир факты дејим ки, бу күнләрдә башга шәһәрләрә кедәнләрдән 30 нәфәрә јахын кәндә гајыдыб.

Доғрудан да севиндиричи фактдыр. Бәс, буна аз мүддәтдә нечә наил олунуб?

Нечә илләр иди кәнд чамааты ичмәли судан корлуг чәкирди. Сәдр ишә биринчи судан башлајыб. Кәндә су чәкилиб. Бу ил кәнд чамааты үчүн 30 һектар бостан әкилиб. Адамлар гајғы көрдүкчә торпаға, кәндә даһа мөһкәм бағланырлар.

...Колхозун 250 һектар үзүм бағы вар. 120 һектары бар верәндир. Бир нөмрәли комсомолчу-кәнҹләр бригадасына Мәһәммәд Исмајылов башчылыг едир. Бригаданын 40 һектар саһәси вар. Һәләлик 30 һектары мәһсул верир. Әсасән «Ракастели» вә «Ағадајы» сортлары јетишдирирләр. Коллективин 30 нәфәр үзвү вар. Бригада подраты үсулу илә ишләјирләр. Өтән ил 189 тон әвәзинә 360 тон үзүм вериблар. Рајон үзрә комсомолчу-кәнҹләр бригадалары арасында кечирилән социализм јарышында галиб кәлибләр. Бу ил плана көрә 255 тон үзүм тәһвил вермәлидирләр. Бригаданын үзвләриндән Офелја Нифталыјева сөһбәт заманы деди:

—Бағларымызда мәһсул чохдур. Гаршымыза мәгсәд гојмушуг ки, кечән илки рәгәми тәзәләјәк. Бир дә мәһсулумузу вахтында вә кејфијјәтлә јығыб тәһвил верәк. Үзүмчү рәфигәләримдән Шөһләт Нурушова, Фатма Бејбудова, Һәмајә Вәлијева, Хәлифә Бејбудова, Јахшы Вәлијева вә башгалары мөвсүм әрзиндә 30—40 тон үзүм јығырлар. Бу мөвсүмдә дә габагчыллығы әлдән вермәмәјә чалышырлар.

Үмидварыг ки, «Бакы» колхозунун кәнҹләри узун илләрдән бәри кериндә галан тәсәррүфатлар сырасындан чыхыб, габагчыллар чәркәсиндә инамла аддымлајачаглар.

Шәмсијјә КӘРИМОВА.
Чәбрајыл рајону.

БУ КҮНКҮ НӨМРӘДӘ:

ГАБАГЧЫЛ ТӘЧРҮБӘНИН ҮНВАНЫ

Волжск автомобил заводу: ЈЕНИ ҮФҮГЛӘР

ССРИ-дә ән бөјүк, Авропада исә икинчи олан Волжск автомобил заводу (илдә 720 мин машын бурахыр) алычыларын машынларын модели, еколожи нормасы, гәнаәтчиллији үзрә еһтијачларына даһа тез чаваб вермәклә јахын илләрдә дүнја базарында өз мөвгејини хејли мөһкәмләтмәк фикриндәдир.

—Өтән илин пајызында Толјаттидә күчлү елми-техники мәркәзин (ЕТМ) тикинтисинә башланмышдыр. —Мәркәзин директору, «АвтоВАЗ» бирлији баш директорунун мүавини В. Каданников белә дејир.—Мәркәзин вәзифәләриндән бири јени база автомобил моделләринин һазырланмасы мүддәтинин азалдылмасыдыр. Биз буну нәзәрдә тутуруг ки, һәр беш илдән бир базара јени моделлә чыхаг. Өзү дә иш тәкчә базарын конјуктерлијиндә дејилдир. Бешиллик дөвр автомобилгајырмада елмин ән јени наилијјәтләриндән бүтүнлүклә истифадә етмәјә имкан верир.

Тикилмәкдә олан елми-техники мәркәзә мүһәндис вә тәдгигат корпусу, дизајн—мәркәз, аероклимат вә акустика комплексләри, сынаглара һазырлыг көрүлән корпус вә тәчрүбә—сәнаје истеһсалаты дахилдир. Толјаттинин 50 километрлијиндә бүтүн бејнәлхалг тәләбләрә чаваб верән полигон пејда олачагдыр. Тикинтинин үмуми сметa дәјәри 420 милјон манатдыр, бундан 83 милјону Финландија фирмалары илә бирликдә апарылан тикинти-гурашдырма ишләри үчүн нәзәрдә тутулмушдур. Хүсуси аваданлыгларын бир һиссәси харичдән ВАЗ-ын ихрач етдији мәһсулдан газандығы вәсаитлә алыначаг.

1992-чи илдә, мәркәз бүтүнлүклә истифадәјә вериләндә онун әмәкдашларынын сајы доггуз миндән чох олачагдыр. Коллективин үчдән бири артыг тәшкил едилмишдир, бураја мүһәндис-тәдгигатчылар, дизајнерләр, лајиһәчиләр, фәһләләр дахилдирләр. Онлар «ВАЗ-2110», «ВАЗ-2112», һабелә «Нива» вә «Ока»ларын кәләчәк нәсилләринин јени конструксијаларыны һазырламаға башламышлар.

«АвтоВАЗ» бирлијинин баш конструктору Г. Мирзәјев дејир:—һәләлик ВАЗ даһа чох лисензија алыр, нәинки сатыр. Лакин елми-техники мәркәз јарадылдыгдан сонра һәмин вәзијјәт нәзәрә чарпачаг дәрәчәдә дәјишиләчәкдир. Онун коллективи өзүнүн марагл идејасына әсасланараг кәләчәји олан моделләр һазырламаг нијјәтиндәдир. Јени јарадылан мәркәзин елми вә мүһәндис еһтијаты, онун тәдгигат базасы бунун үчүн кениш имканлар ачыр.

Борис ПОПОВ,
ХМА-нын мүхбири.

НӘЧИБЛИК

Дәвәчи рајонундакы 1 нөмрәли орта мәктәбин шакирдләри Бакыдакы 11 нөмрәли ушаг евини һамилијә көтүрмүшләр. Өтән һәфтә онлар ушаг евинин гонагы идиләр. Өзләри илә кәтирдикләри һәдијјәләр—мејвә, палтар, ојунчаглар ушаг евинин сакинләринә бир дүнја севинч бәхш етмишдир. Һәмин күн бу үнвандан хош мусиги сәдалары пәрвазланмышдыр. Дәвәчи мәктәблиләринин һазырладыглары концерт програмы марагла гаршыланмышдыр. Рәгс, маһны, ше'р... күнүн бәзәјинә чеврилмишдир.

Дәвәчилиләр ушаг евинә тез-тез баш чәкәчәкләринә сөз вермишләр.

Нәтичәләр јахшыдыр

Партијанын XIX Үмумиттифаг конфрансынын гәрарларыны уғурла һәјата кечирмәјә чалышан Воровски адына Бакы механики төкмә тәчрүбә заводунун коллективи зәрбәчи әмәк нөвбәсиндә дурмушдур. Мүәссисәдә социалист өһдәлији һесабына һазырланан јүз мин манатлыгдан чох мәһсулун һамысы әмәк мәһсулдарлығынын јүксәлдилмәси һесабына бурахылмышдыр.

Мүәссисәдә Бөјүк Октјабр социалист ингилабынын 71-чи илдөнүмүнү јүксәк нәтичәләрлә гаршыламаг уғрунда кәркин јарыш кедир. Сејран Нағыјевин рәис олдуғу чугунтөкмә сехинин коллективи ирәлидәдир. Бу сехдә Тавриз Намазовун әсасән кәнҹләрдән ибарәт олан јығычы-чилинкәрләр бригадасы хүсусилә фәргләнир. Бригада үзвләри һазырда 1989-чу илин биринчи квартaлы һесабына ишләјирләр.

Бу бригада илә јарышан Виктор Николајевин башчылыг етдији коллектив дә јахшы нәтичәләр әлдә етмишдир. Һәр ики бригада тәсәррүфат һесабы үсулу илә ишләјир. Әмәјин тәшкилинин бу мүтәрәгги формасы мүгавилә интизамына чидди әмәл етмәјә, зај мәһсул бурахылышынын гаршысыны алмаға имкан јаратмышдыр.

Заводун коллективи он икинчи бешиллијин үчиллик планыны декабр ајынын 25-дәк јеринә јетирмәји вә'д етмишдир.

Муса АСЛАНЛЫ.

ГАРАБАҒЫН ТАЧЫ

Халг јазычысы Бајрам БАЈРАМОВ:

«ЧЫДЫР ДҮЗҮНҮН КӨРКӘМИНИ ВӘ ШӨҺРӘТИНИ ӨЗҮНӘ ГАЈТАРАГ!».

— Чыдыр дүзүнү тәкчә Шушанын јох, бүтүн Гарабағын надир унванларындан бири, нечә дејәрләр, «визит карточкасы» адландырсаг, сәһв етмәрик. Тәсадүфи дејил ки, сиз бу ад алтында Гарабағын, һәм дә бүтөвлүкдә Азәрбајчанын мә'нәви-мәдәни, ичтимаи-сијаси һәјатына дајир бир санбаллы роман јазмысыныз. Ачығыны дејим ки, «Чыдыр дүзү» романы вахтилә әдәби тәнгидин тәрәфиндән өзүнүн лазыми гијмәтини алмамыш, әсәрин мә'зијјәтләри барәдә өтәри вә хәсис [illegible] сөјләнмишдир. Һәтта бу јахынларда 70 иллик јубилејиниз мүнасибәтилә мәтбуат сәһифәләриндә көрүнән јазыларда да бу күн үчүн вә актуал олан һәмин әсәрин дәрин тәһлилинә чәһд едилмәмишдир. Бизчә, бу бошлугу долдурмаг һеч заман кеч дејил, лакин әдәбијјатшүнасларымыз буну нә гәдәр тез етсәләр, о гәдәр фајдалы иш көрмүш оларлар.

Әлбәттә, бунлары сөзкәлиши дедик. Мәсәләнин мағзы ајрыдыр. Сон илләрдә Чыдыр дүзүнүн [illegible] мә'руз галмасы илә әлагәдар чохлу сөз-сөһбәтин шаһиди олмушуг. [illegible] Бунлары јахшы билирсиниз: Хатырлатмагда мәгсәдимиз одур ки, бу чох мүһүм, тә'хирәсалынмаз, һәјати мәсәлә [illegible].

Әввәла, Чыдыр дүзүнүн (һәм дә бүтүн Гарабағын) дәрин биличиси кими, јурдумузун бу көзәл парчасынын тарихинә гыса тәнәззөһ етмәкдә охучуларымыза нечә көмәк едә биләрсиниз?

— Шушада сәфасыз јер јохдур, амма Чыдыр дүзү Шушанын тачыдыр. [illegible] Ханлыг дөврүндән бүтүн шәһәр үчүн јеканә сејранкаһ олан Чыдыр дүзүнә ханлар, вәзирләр тохунмајыблар. [illegible] Топхана мешәсинин гырағында гурдуруб [illegible]. Ора Шуша шәһәриндән [illegible] Азәрбајчанын чаванлары [illegible] Шуша јајлагларында јајлајыблар, һәмин дүзә көлән Гарабағ атлары илә чыдыра чыхыблар. Мал-гараны, гојун-гузуну Чыдыр дүзүнә [illegible] горујублар. Тарихи факт, ибрәтамиз һәгигәтдир бу. [illegible]

[illegible]

Хуршуд бану [illegible]

[illegible]

Гарабағын, Шушанын, Чыдыр дүзүнүн тарихи мәсәләсинә [illegible]

[illegible]

Бир нечә кәлмә дә «Чыдыр дүзү» романы барәдә. [illegible]

ки, гәзет-мәтбуат өзүнү «чәнчәлә салмагдан» сағынды. Халглар достлуғуна да [illegible] мүәллифи кимисә үрәјинчә олмады. Чүнки проблемләр, шәһәрин [illegible] ачыг-өртүлү гәсдләр үзә чыхарылыб. [illegible] «Вилајәтин биринчисиндән һәнинки билир, башчыларынын да горхурлар (??)» [illegible] Филанкәс Филанкәсович дејир ки, мүәллиф Шушада көрүлән ишләрин үстүндән гара чәкир...».

Сизин һисс еләдијиниз кими, 70 иллијимдә «Чыдыр дүзү» барәдә [illegible] Вәтән [illegible] Нә еләјим, јарадычылыг талејим белә олуб, һеч заман ахарла үзмәмишәм. Ахара гаршы кедәндә синәјә далға да, даш да дәјир. [illegible] Чыдыр дүзүнүн гәдрини билмәјәнләр—беләләри өлкә долусудур—«Чыдыр дүзү» романында [illegible] Бу сөзлә, һәмишә елә демишәм вә јенә дә јазырам, јазачағам. Халгын, Вәтәнин дәрдинә галан, проблемләри [illegible] әсәрләр лазымдыр.

— «Чыдыр дүзү» романы барәдә сөһбәтин јекуну олараг ону хатырлатмалыјам ки, [illegible] Тәбриз радиосунун әдәбијјатымыз һаггында верилишләринин бириндә (бу барәдә «Коммунист» гәзетинин 30 август 1988-чи ил тарихли нөмрәсиндә јазылыб) белә чүмләләр ешидилмишдир: «Бајрам Бајрамов Азәрбајчанын мәшһур, танынмыш јазычыларындандыр. [illegible] Онун гәләминдән чыхан «Чыдыр дүзү» романы әлимизә чатыб, [illegible] Гарабағдан кечдик. Чыдыр дүзү гәһрәманлыг вә мәрдлик рәмзидир, севки вә мәһәббәт рәмзидир...».

Әлбәттә, мәгсәдим [illegible] «Чыдыр дүзү» романынын мә'зијјәтләринә [illegible]. Инди исә Чыдыр дүзүнүн проблемләри барәдә сөһбәтимизи давам етдирәк. [illegible] бизим заманәмиздә, лап елә көзләримиз гаршысында [illegible] мә'руз галмасы нечә мүмкүн олмушдур?

— Доғрусу, Чыдыр дүзү барәдә сөһбәтә сојугганлы јанаша билмирәм. [illegible]

[illegible] Ашағыда ондан бәһс едәчәјәм; ганунсуз-гајдасыз Чыдыр дүзүнә бина саланлардан, нә тарихә, нә дејилән ағыллы сөзә гулаг асмадан, өзбашына шәһәрин баш планыны гәсдлә позуб, Чыдыр дүзүнүн корланмасына вәсаит хәрчләјәнләрә бирчә кәлмә дә «ширин» сөз демәјибләр. «Бир ағылсыз гујуја бир даш атыр, јүз ағыллы чалышыр, ону чыхарда билмир».

Кәрәк адамын фәһми чатсын ки, Чыдыр дүзү адланан—тәкрар едирәм, әвәзсиз тарихи әһәмијјәти олан тәбиәт абидәсинә гәсд едилмәсинин сәбәбләрини дәрк еләјә билә. О вахт да демишәм, инди дә вар сәсимлә дејирәм: Чыдыр дүзүнүн гара күнә галмасына разылыг верән һәр кәс һәр мәтләбдән әввәл өз адыны, фамилини тарихимизә гәсд еләјәнләр сырасында «гара китаба» салыб. Бу мәсәлә дә ашкар едилмәлидир.

Сон ајларда чыхан вә инамла дејирәм, һамынын үрәјиндән олан гәрарлар әсас верир ки, Азәрбајчан КП Мәркәзи Комитәсинә, республика һөкумәтинә үзүмүзү тутуб тәмәнна еләјәк: Шуша кими дүнја шөһрәтли курорт, горуг шәһәринин һавасына, дағына, мешәсинә, јер үзүндә тәк олан Чыдыр дүзүнә гәсдин, дејәрдим ки, гејри-инсани мүнасибәтин гаршысыны алсын вә белә өзбашыналыглара сон гојулсун, Чыдыр дүзүндә зоракылыгла гурулмагда олан бинада динчәлмәјә ихтијары чатан һәмкарларым, вәзифә, имтијаз саһибләри күман еләјирәм, мәнә шәрик олар ки, кәләчәк нәсилләр өнүндә, тарихимиз гаршысында утанарыг, бизләри мүһакимә едәрләр.

вилајәт биринчисинин хошуна белә кәлирди. Јазычылар вә сөзү өтән кимләри исә «разы салмаг үчүн» һәмин Чыдыр дүзү һәнкамәсини гурдулар, икибашлы ојун—«бујурун, сәфа сүрүн, Чыдыр дүзү дә сифәтдән-симадан чыхсын». Бәлкә дә һачанса, јери-јурду итсин, шәһәрин олуб-галан симасы тамам итсин. Шушанын Шушаја лајиг мәдәнијјәт сарајы, пионерләр сарајы, һәтта Үмумиттифаг сәвијјәли курорта мүвафиг кино-театрлары јохдур. Азәрбајчан театрынын јаранмасынын пионерләриндән олан бу шәһәрдә вахтилә драм театры фәалијјәт көстәрирди вә ады-саны варды. Шәһәр «инкишаф» еләдикчә, заман пилләпилләгалхдыгча Шуша драм театры кедәркәлмәзә кетди. Шуша—Гафгазын консерваторијасы—бир гисми өзүндән јетишмиш бәстәкарлара һәсрәт галды. (Тәкчә Азәрбајчанын халг артисти Сүлејман Әләскәровдан вә онун ики мусиги мүтәхәссисли оғуллардан савајы). Шуша бојда шәһәрин балача бир базары вар, һәр шеји бура сығышдырырлар, һәтта сатлыг малы, гојун-гузуну да. Һаны Шушанын идман мејданлары? Бәс, күллүкчичәклик? Шуша кәрәк индијә гәдәр гурулдуғу бәсит шәкилдә гурулмасын, өз ме'марлыг сифәтинә, тарихинә ујғун јарашан гурулсун. Мәишәт хидмәти дә ашағыдан-ашағы сәвијјәдәдир. Су мәсәләси һәлл олунуб гуртармајыб. Шырлан турш сују кејфијјәтсиз боруларла чәкилиб. Туршсујун ады галыб. Туршсу долдурма заводу һаны?

Шуша галанын, учурумларын гојнунда һитинә диван тутулур, бәс, онун саһиби буну көрмүр? Ахы, јазмышыг, ахы голларындан тутуб, апарыб көстәрмишик. Јүз минләрлә вәтәнпәрвәр, гејрәтли кәнчлијә башчылыг еләјән республика комсомолу Мәркәзи Комитәсинин кәнчлик, тәравәт, милли ләјагәт шәһәри олан Шушанын мүһитинә диван тутулдуғуну көрә-көрә дилләнмәмәси доғрудан да һејрәт доғуруб. Ахы, кәнчлик бүтүн гүвәләрә гадирдир! Бујурун, инди дә дүнја көзәли, гыврым телли, чазибәдар Топхана мешәсини һамынын көзү өнүндә көклү-көмәчли гырырлар. Бура бирбаша, һәм дә биринчи нөвбәдә Гарабағ ханлығы тарихинин өн сөзүдүр. Чыдыр дүзүнә, Шуша дағына, хүсусән Топхана мешәсинә ишләјән балталар тарихимизин көкүнә вурулан зәрбәләрдир. Топхананын ән бөјүк мә'насы ону доғрајанлара даһа јахшы мә'лумдур. Ахы, һансы һагла рајонлар арасында әрази бөлкүсү еләјәндә Шушанын ајрылмаз торпагларыны, о чүмләдән, Топхананы онун әлиндән алыблар? Бах, чох мәтләби бизләр беләчә, иш ишдән кечәндән сонра анлајырыг. Бу барәдә дә сөһбәт кедәндә чохлары чох тохтаг данышырдылар: нә фәрги, бөлкүдә һара һансы рајона ајрылыр, һамысы өз торпағымыздыр! Бир чох мәтләбләри мәһз вахтында гијмәтләндирә билмәмәк фәһми, јерли-јерсиз һәр нәјә кәлди инанмаг садәлөвһлүјү чох заман чох-чох да баһа баша кәлир. Өзү дә елә баһа ки, сонралар зијаныны өдәмәк олмур.

— Билдијиниз кими, бу јахынларда

Белә бир иддиа еләјәнләр дә вар ки, мадам, о бинанын бүнөврәсинә, нә билим һөркүсүнә, Чыдыр дүзүнүн бағрынын сөкүлмәсинә вәсаит хәрч олунуб, һәмин бинаны јарымчыг сахласаг да ајры мәгсәд үчүн истифадә еләјәк, јә'ни хәрч батмасын. Әсла ола билмәз. Чыдыр дүзүндә һәр нә едилибсә, јерли-көклү дағыдылмалы, Чыдыр дүзүнүн јаралары өзбашыналыг еләјәнләрин һесабына сағалдылмалыдыр. Белә чыхыр ки, истираһәт мәскәни ола билмәз, амма гуш дамы, нә билим нә ола биләр. Еләјәндән сонра дүшүнмәјәк, дүшүнәк, сонра еләјәк. Сонрадан ајылмағын зијанларыны чох, лап чох көрмүшүк. Тәкчә Чыдыр дүзүнә мүнасибәтдә дејил, бүтүн республикамызын башга надир тәбиәт абидәләринә мүнасибәтдә дә белә олуб.

Бизи вәтәндаш—«патриот» олмаға чағырыблар. Амма даһа чох планларын «патриот»у олмушуг. Ағына-бозуна бахмадан планлар үчүн һәр нә еләјибләр, «патриот»часына дөзмүшүк. Патриотизм кампанија илә, шүарла әсаслананда өмрү узун олмур, әсл патриотизм дүшүнүлмәмиш гәрарын, кампанијанын тә'сири илә зијанкарлыға да чеврилир. Мән белә бир фикир сөјләмәји вачиб билирәм: Шушаны сәнәткарлар, даһијанә мусиги хадимләри, ханәндәләр јурду кими танıјырыг. Кимләрин јурдудур, билир һамы. Бәс, инди нијә јохдур һәмин сәсләр, бөјүк, һәтта ортабаб сәнәт?! Чүнки һәмин мүһит намүнасиб гәрарларла, кампанијаларла позулмушдур. Һәмин нәсилләрин көкүнү һәм дә белә позғунлутлар кәсмәкдәдир. Әсл вәтәнпәрвәрләрлә бирликдә кампанија гәһрәманлары, хал газананлар, бу јолла бир мүддәтлик ирәли чыханлар азмы зүһур еләјиб, азмы позуб, дағыдыб, көклү-көмәчли азмы сүпүрүб, атыб? Вәтәнпәрвәрликдә кампанијачылыг ола билмәз. Вәтән мәһәббәти ананын сүдү кими гана-илијә һопур. Мәним фикрим будур ки, патриотизм исте'даддыр. Бүтүн исте'дадлар күндәнкүнә һәјатла, тәчрүбә илә бирликдә тәрәгги еләјиб боја-баша чатдығы, әтә-гана долдуғу кими, патриотизм дә о јолла ирәлиләјир. Лакин һеч бир мәгамда, һеч бир тәзјиг-тә'гибдән чәкинмир, јана-јана да јашајыр; бир дә јанан үрәклә, дүшүнән бејинлә, габарлы әллә «өн чәбһә»дә фәалијјәт көстәрмәк, јә'ни нәзәри патриотизмлә әмәли патриотизм әл-әлә, чијинчијинә оланда әсл вәтәндашлыг өз истәнилән бәһрәсини верир. Бизим үрәјимизин, бејнимизин, әлимизин иш көрәни гәләмимиздир, сөзүмүздүр. Һеч бир исбата еһтијачы јохдур ки, биз гәләмүрәк саһибләри чох һалда, ардычыл сурәтдә ајры-ајры шәһәрләримизин, гарыш-гарыш торпағымызын, ағач-ағач мешәмизин һардаса һәтта тәнгир едилмиш, әјиб-әзилмиш, тапдаланмыш дәрдләриндән јазмышыг, јүксәк мәрһәләләрдә мәсәләләр галдырмышыг, баш тәрпәдән, «мүдриклик» көстәрән олуб, дәрдләр исә гөвр еләјә-еләјә, дәринләшә-дәринләшә галыб. Һәтта сахта патриотлар бизи һәдәләјибләр, иттиһамлар ирәли сүрүбләр. Факт будур ки, илләр, он илләрлә вилајәтин мүвафиг сөзү әввәлки тәшкилат рәһбәрләринин һардаса ачыг, чох мәгамда јанакы, үстүөртүлү мүгавимәти, нәјәсә хидмәт еләјән фәалијјәти илә Шуша шәһәри, һәм дә Шуша рајону бүтүнлүкдә үмуми инкишафдан ачыг-ашкар һисс едиләчәк дәрәчәдә кери галыб. Шушанын рәһбәрлијинә әл-гол ачмаға, өһдәсинә дүшән вәзифәләри асудә јеринә јетирмәјә имкан верилмәјиб.

Кәлин Шушаја, горуг-курорт шәһәринә өтәри дә олса сәјаһәт еләјәк. Бәрпа олунмалы, тарихин, халгын јадикары кими горуныб сахланмалы ики јүзә јахын бина—абидәнин ајры-ајры мәгсәдләр үчүн зоракылыгла истифадәсинә сон гојулмур. Һәр бир идарә хошлугла, һәтта өзбашыналыгла тутдуглары вә бошалтмаға чохдан борчлу олдуглары тарихи биналары өзләри истәдикләри кими корлајыр, онларын әһәмијјәтини вечләринә дә алмырлар. Онлар да өз иш саһәләринин, өз планларынын «патриотлары»дыр. Шушада Јазычылар еви вар иди. Нәчәфбәј Вәзировдан, Мирзә Чәлилдән тутмуш Һагвердијев, Сүлејман Сани Ахундов, Чәфәр Чаббарлыдан үзү бәри Азәрбајчан совет әдәбијјатынын јарадычыларынын һамысынын хошһаллыгла динчәлдији, һәм дә ме'марлыг әһәмијјәтли, синәсинә унудулмазларын хатирә лөвһәләри вурулмалы олан бинаны бир көз гырпымында учурдулар. Чүнки

Ону да гејд етмәлијик ки, Шушанын күчәләри, онларын даш дөшәмәләри дә абидә кими гијмәтләндирилмәли, бәрпа олунмалыдыр. Узун илләрин мүшаһидәси көстәрир ки, Шушанын релјефи, јағынтысы еләдир ки, асфалт дөшәмә таб кәтирмир, илбәил тәзәләнмәли олур. Шуша тәкчә бизим халгын дејил, ССРИ халгларынын һавасына-шәфасына көз дикдији, үмид бәсләдији курорт-мүаличә шәһәридир. Шуша шәһәри илк дашы гојуландан бәри күлли Гарабағын гонагпәрвәрлик ән'әнәләринә садигдир. Һәр халгдан, һәр милләтдән гонаг кәләнә мәмнунијјәт көстәрмишдир вә көстәрир. Халгымызын јајлы-гышлы чәкдији зәһмәтин өлчү-бичиси јохдур. Она динчәлмәк, мүаличә олунмаг шәраити јаратмаг—өзү дә тәк-тәк сечилмиш адамлара јох, әсл еһтијачы оланларын һамысына мүаличә очаглары өз гапыларыны ачмалы, бүтүн шәраити, мүасир хидмәт васитәләри илә һазыр олмалыдыр. Алын тәри илә торпағы суваран адамын динчәлмәјә, мүаличә олунмаға һаггы чохдур.

Биз дејирик, јазырыг, нәһајәтдә хидмәтимизин, гијмәти белә олур: «Сиз өзүнүзү јорурсунуз, чиновникләр, бүрократлар өз билдикләрини еләјирләр».

Е'тибар еләмәјә бүтүн әсаслар вар ки, өзбашына һәрәкәт еләјәнләрин, чиновникләрин дедикләри бундан сонра баш тутмајачаг. Јенидәнгурманы јенидән хараба гојмаг кими баша дүшәнләрин сөзү, бәд нијјәти кечмәјәчәкдир. Инди ки, сөһбәт Гарабағдан кедир, үмид едирик онун зәррин тачы олан Шуша шәһәри енинә-бојуна, һамынын арзу етдији мөвгедә, өз көкләри, әсаслары үзәриндә тәрәгги тапачагдыр.

— Бу јерләрин гәними олан даш карханасы азмыш кими, инди дә хәбәр тутмушуг ки, Топхана мешәсини гырырлар...

— Мән бу фачиәни көз өнүнә кәтирәндә әлләрим, голларым кәлиб көзүмүн габағына. Голларымын кәсилмәсинә разы оларам, Топхана мешәсиндән—Шуша курорт шәһәринин һава, шәфа, тәравәт, көзәллик кәзинтисиндән бирчә ағачын кәсилмәсинә јох. Бәлкә инди дә дәрк еләмәзләр бә'зи ишбазлар Чыдыр дүзүнә тутулан диванын планлы, дүшүнүлмүш олмағыны. Демәли, бәд нијјәт бүтүнлүкдә Шушанын тәбиәтини мәһв еләмәк, онун чохмилјонлу пәрәстишкарларынын севинчини, көзәллик дујғуларыны өлдүрмәкдир. Шушаны—Гарабағын башынын тачыны—шушалыгдан чыхартмагдыр, сакинләрини гејрәтсиз еләмәкдир. Чыдыр дүзү барәдә һарај салдыг, иш көрмәли оланлар гулагларыны тыхадылар, һәм нијјәти, һәм дә фәалијјәти е'тибарилә чинајәт мәгсәди күдән, курортун тахты олан дағы машынлара чејнәдиб ешмәклә тәбиәтин мәһв едилмәсинә е'тираз сәсимизә сәс верән бир һүнәр саһиби тапылмады. Һамымыз о фикирдә олдуг ки, орадан иншаат дашы јох, јагут да чыхса, газмаг, јараламаг чинајәтдир. Бәрг вуран сүр'әтли машынларын һәмин учугларын, сөкүлән дағын синәси илә јухары-ашағы чапа-чапа көрән көзләрини көрмәз еләдиләр. Бизләр илк нөвбәдә курорта гүрурла саһиб олан республика һәмкарлар шурасынын биканәлијинә мәәттәл галырыг. Курортун му-

— Дағлыг Гарабағын сосиал инкишафына даир Совет һөкумәтинин сон гәрарынын вә ајрылан вәсаитин гәдәр-гијмәтиндән хүсуси бәһс етмәјә еһтијач јохдур. Бунунла белә Гарабағын, о чүмләдән Шушанын кәләчәјини нечә көрүрсүнүз? Бу гәрар ејни заманда Шушанын да һәм бир курорт шәһәри кими, һәм дә бир тәсәррүфат рајону кими илләрлә јығылыб галмыш сосиал-игтисади проблемләрини һәлл етмәк үчүн кениш перспективләр ачыр. Дағлыг Гарабағ програмынын уғурла һәјата кечирилмәсинин реал, әмәли нәтичәләрини нә чүр тәсәввүр едирсиниз?

— Бу гәрар дејәрдим ки, бүтүн ДГМВ-нин, хүсусән Шушанын бәхтинә доған парлаг улдуз олачагдыр. Шушанын гурулмаға, абадлашмаға, еколожи мүһафизәјә, горунмаға, мүһитинин бүтөв вә саламат галмасына һәр саһәдә еһтијач вар. Шуша тәкчә курорт шәһәри дејил, һәм дә рајон мәркәзидир. Бу да бир ағрыдыр ки, һамымыз Шуша шәһәрини танıјырыг, орада әјләнирик, ора илә гүрурланырыг, амма кәндләрин сосиал гајғылары, дәрдләри һеч дә һәмишә јадымыза дүшмүр. Јалныз тәк-тәкимиз мејл еләјәндә Шуша рајонунун кәндләринә дә баш чәкирик, өзү дә кизләтмәјим, өтәри баш чәкирик. Мәмнунијјәтлә дејирәм ки, мән буну да пешә еләмишәм. Һәр дәфә ајағым Шушаја дүшәндә, рајонун бу вә ја башга кәндинә дә баш чәкирәм. Бу сәфәрин чәтинликләри дә вар иди, инди дә галмагдадыр. Бизим јазы-позумуздан (бир нечә дәфә) сонра јоллара хејли әл кәздирилиб, һәтта һамыдан кеч олса да, газ чәкиләни, сујуна аз-чох фикир вериләни дә вар. Буну бир даһа һамымыза гүсур һесаб еләјирәм ки, ДГМВ-нин кәндләри илә аз марагланырыг, аз кедирик. Степанакерт, Шуша, вәссалам. Рајонун кәндләри шәһәрин әсас кәнд тәсәррүфаты не'мәтләри базасыдыр, базара тәрәвәз, әт, јағ, мејвә, кинләмејвә, тојуг-јумурта вә с. һәмин кәндләрдән кәлир. Кәлин, һеч олмаса санаторија әразисиндә, Әримкәлдидән јухары, күнбатан дикдирә күндоғанда, ја ахшамлар галхаг, бир гисми ачыг-ајдын көрүнән кәндләрә тамаша еләјәк. Вахтилә мәшһур олан вә инди дә ады дилләрдә галан Ашағы-Јухары Хәлфәли боју јухары елләрә-обалара бахаг, һалына тамаша еләјәк. Малыбәјлијә, Шырлана, Зарыслы тәрәфә кедәк. Еләси вар ки, ики-үч, һәтта бирчә ев галыб. Шушадан әл үзүб, гејри-гејри маһаллара дағылышанларын, һәгигәти кизләтмәјәк ки, әсас гисми шәраитсизлик үзүндән, сијаси иттиһамлардан горхуја дүшүб, кәнарлашыблар. Онларын јеринә әтраф кәндләрдән әһали кәлиб долуб. (Бу барәдә «Чыдыр дүзү» романында әтрафлы бәһс етмишәм, јахшы ки, кәнд чамааты шәһәри бош гојмајыб). Јенә дә дејирәм: Шушадан, әлбәттә, бир чоху тәбии олараг елм архасынча, сәнаједә чалышмаг үчүн, вәзифәсинә, гејри-гејри әлагәләринә көрә шәһәрдән чыхыб. Тәәссүф ки, онларын әксәри, әләлхүсус бөјүк-бөјүк мөвгедә оланлары Шушанын адыны ешитмәклә өзләрини шушалы һесаб еләјибләр. Бирчә дәфә дә, һеч олмаса, истираһәт мөвсүмүндә дә Шушаја үз тутмајыблар, һалындан һали олмајыблар. Елчә дә Шуша рајонунда бош галан кәндләрин, саһибсизликдән дағыла-дағыла хараба олан обаларын гајғысыны чәкмәјибләр. Вәзифәләрини, мөвгеләрини сахламаг наминә, кимин вә ја кимләринсә рәнчидә олмағындан, һардаса сөз дејә биләчәјиндән горхуб јахаларыны гырағa чәкибләр. Вахтилә мән Шушадан олан бөјүк ихтијар саһибләри илә, назирләрлә бу барәдә тез-тез сөһбәт апармышам. «Вилајәтин башынын үстүндән иш көрмәк јахшы дүшмүр, әл-ајаг тәрпәдәндә дејирләр јерличилик еләјирсиниз, хаһиш еләјирәм, бизи хатаја салмајасыныз». (Беләләри барәдә «Чыдыр дүзү»ндә јаздығым үчүн дә мәндән инчијәни аз олмады. Һејнәк, сонралар е'тираф еләјәнләри дә чох тапылды ки, «сәһвимиз олуб»). Лап бу јахынларда баш вермиш бир әһвалат дедикләримлә јахшы сәсләшир. Ағдамда рајон фәаллары илә көрүш заманы, јери кәлди, бизим өз кәндимизин вәзијјәти барәдә беш-он кәлмә дедим; рајонда тәкчә бу кәндә газ чәкилмәјиб, обаларын чоху судан корлуг чәкир. Телефон рабитәси јахшы дејил, мәктәбләрдән тәзәләнмәјә еһтијачы оланлары вар. Бир-бириндән чох аралы олан обаларын тәк бириндә, о да абадлыға, тәчһизата бөјүк еһтијачы олан хәстәхана вар. О бириләриндә тибб наминә һеч нә јохдур. О бојда совхозда 10—12 бөјүк оба бирләшир. Мәишәт хидмәти јохдур вә с. Илк нөвбәдә өз күнаһымы бојнума алырам. Пис мәшғул олмушам. Бешчә кәлмә хаһишимлә назирлик 14 километр јолу тә'мир едир, асфалт дөшәтдирир, бәри башдан разылығымы билдирирәм. Рајон башчылары да сәсими ешитдиләр, бир сыра мәсәләләр—газ, телефон говшағы, кәндарасы јоллар вә с. барәдә тәдбирләр көрүлмәсини ашағылара, јухарылара мәсләһәт билдиләр, хаһиш еләдиләр (дејиләнләрә көрә башланғыч јахшы кедир, демәли, хатырлатмаг лазым имиш), чох ишкүзар, хејирли көрүшдән кејфи дуру чыхмышдым. Көһнә достларымдан—рајона әввәлләр узун мүддәт башчылыг еләјәнләрдән бири өз көһнә әдасы илә мәнә јахынлашды: «Сөһбәтин хошума кәлди,—деди.—Чамаатын инди ағсаггал сөзүнә еһтијачы вар. Достлуг-гоншулуг мүнасибәтләримизи вачибди бәрпа еләјәк. Амма кәрәк өз кәндиниз һаггында данышмајајдын, јахшы дүшмәди мәнчә...».

— Әкәр сән 15—20 ил рајона башчылыг еләјәндә, кәсирләри дүзәлтмиш олсајдын, әлбәттә, мәним демәјимә еһтијач галмазды,—дедим. Назим Һикмәтин һикмәтли сөзү јадыма дүшдү: сән јанма, мән јанмајым, бәс ким јансын? Бәли, јанмајаны көрә-көрә бизләр дә өз әлимизә гајғы көстәрмәкдән јахамызы кәнара чәкиб јадлашмышыг. Артыг көзләмәјә вахт галмајыб, хүсусилә Шуша рајонунда онларча хараба, јарым хараба галмыш кәндләрин, обаларын абадлашдырылмасы заманы чатыб, кизләнмәјә әсас-филан галмајыб. Һадисәләр дөврүндә јер-јурдундан дидәркин салынмыш, Шушада мәктәбләрә, санаторијалара, ичтимаи биналара долдурулмуш аиләләри, гејри јерләрдә галмаға еһтијачы оланларын һәмин һавасы, сују, мүһити мүвафиг вә мүнасиб олан обалара јөнәлдиб, ганунлар, верилән күлли малијјә-мадди имканлар даирәсиндә һәр чәһәтли јардым көстәрмәк мәгсәдә чох ујғундур. Сәбәбләр, сәбәбсизликләр үзүндән тәрк едилмиш обалар, әсл мә'нада, абадлашар, маариф, мәдәнијјәт, сәһијјә, газ, ишыг, рабитә вә с. хидмәт саһәләри оралара јол тапар. Евләрин чырағы јанар, адамлар әбәди раһатлыг, абадлыг тапар. Әлбәттә, мүвәггәти сәбәбләр үзүндән гојуб кәлдикләри елә, обаја гајытмалары да лазымдыр. Ахы, оралар да ата-баба јурдудур. Оралар да тәрк едилиб хараба гојула билмәз. Халглар, үмидварам ки, тезликлә бир-бирини баша дүшәчәкләр.

Хошбәхтликдир ки, ашкарлыг кәлиб бир чох гаранлыглары ашкар-ајдын еләјиб. Гәрибә иди. Бириси ев гуруб абадлыг еләјән кими үстүнү алырдылар:

— Нә илә гурмусан?

— Вәсаити һарадан алмысан? Дашы-гајаны нә тәһәр?..

Көз көрә-көрә учулан, хараба галан кәндә, ја шәһәр күчәләринә мәһәл гојан олмурду. Јахуд бири машын алдымы, оғлуна јахшы бир тој еләдими:

— Һардандыр бу хәрч?

— Сән машыны һансы газанча алмысан? (Һејфләр олсун ки, бу сорғу-суалы еләјәнләрин нә аз-нә чох, јарыдан зијадәси әјри јолла газананлар иди).

Һеч кәс паји-пијада кәзәнә демирди:

— Нијә машынын јохдур?

— Нијә чох зәһмәтлә аз газанырсан?

— Он-он беш илдир әлләширсән, евешијин нијә бу күндәдир?

Биканәлик, гајғысызлыг чох зијанлар вуруб. Тәкрар едирәм: шүарлара, көкү олмајан, халга зијан кәтирән чағырышлара ујмушуг. Һеч биримизин һаггы чатмыр дејә ки, мәним күнаһым јохдур. 4—5 километрликдән чијниндә сәнәкдә су дашыјан аналарын, бачыларын һалына галмамышыг ки, күчү јалныз ағзына чатан кимсә, нә исә дејәр, кедәр, чатар Филанов Филанкәсин гулағына. Кампанијачылыг бизә һардаса чох баһа баша кәлиб. Инди јени дөвр башланыб, јени фикирләр, истәкләр заманәсидир. Хејирли одур ки, һәр нә вар—јахшы-јахшы дәрк еләјәндән, ачыб-ашкар еләјәндән сонра иш көрәк. Јенидәнгурма јени фикирләр, јенилији ајдын дәрк еләмәји тәләб едир. Даһа сај архасынча јох, санбал архасынча кетмәк вахтыдыр. Мәним бу фикримә һамы шәрик олар ки, бүтүн дөврләрин зијан вура-вура јығыб үст-үстә галадығы проблемләр вә хүсусән, милләтләрарасы мүнасибәтләрдә әмәлә кәлән долашыглар республиканын ишини, фәалијјәтини чох мүрәккәб, чәтин вәзијјәтә салмышдыр. Бүтүн бу өлчүсүз чәтинликләрин өһдәсиндән кәлмәк үчүн илк нөвбәдә јерличилик, ашнабазлыг, дәстәбазлыг, өзүнүнкүбазлыг вә бунлара бәнзәр халгын бирлијинә, јекдиллијинә гәним кәсилән һаллар бирдәфәлик арадан галдырылмалыдыр, јоха чыхарылмалыдыр. Үмидварыг ки, даһа һамыја бир көзлә бахылачагдыр. Јалныз белә олдугда јығылыб галан кәсирләрин бирлијин күчү илә өһдәсиндән кәлмәк мүмкүндүр. Бирлик, јекдиллик бүтүн гүвәләрә гадирдир.

— Вә нәһајәт, Азәрбајчан КП МК-нын лап бу күнләрдә гәбул етдији гәрар барәдә. Орадан бир чүмләни хатырлатмаг истәјирәм: «Шуша шәһәринин курорт комплексини даһа да инкишаф етдирмәк тәдбирләри һаггында» Азәрбајчан КП МК-нын вә Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин 1976-чы ил 4 октјабр тарихли гәрары јарытмаз јеринә јетирилир...».

Демәли, Сизин дедикләриниз јени гәрарын мүддәалары там һәмаһәнкдир.

— Азәрбајчан КП МК-нын бу күнләрдә мәтбуатда дәрч олунмуш јени гәрарыны демәк олар бирнәфәсә охудум вә чох мәмнун галдым. Олдугча актуал вә лазымлы гәрардыр. Күман едирәм ки, тезликлә онун хејирли бәһрәсини көрәчәјик.

— Мүсаһибә үчүн сағ олун!

Суаллары верди:
Ј. АББАСОҒЛУ.

АЗӘРБАЈЧАН КП МК-да «ШУША ШӘҺӘРИНИН КУРОРТ КОМПЛЕКСИНИ ДАҺА ДА ИНКИШАФ ЕТДИРМӘК ТӘДБИРЛӘРИ ҺАГГЫНДА» АЗӘРБАЈЧАН КП МК-нын ВӘ АЗӘРБАЈЧАН ССР НАЗИРЛӘР СОВЕТИНИН 1976-чы ИЛ 4 ОКТЈАБР ТАРИХЛИ ГӘРАРЫНЫН ЈАРЫТМАЗ ЈЕРИНӘ ЈЕТИРИЛДИЈИ ГЕЈД ЕДИЛМИШ, РАЈОНУН СОСИАЛ-ИГТИСАДИ ИНКИШАФЫНЫ СҮР'ӘТЛӘНДИРМӘК БАРӘСИНДӘ ТӘКЛИФЛӘР ИРӘЛИ СҮРҮЛМҮШДҮР.

ХҮСУСИ ВӘЗИЈЈӘТ

Мәтбуат, радио вә телевизија мә'луматларындан билиндији кими, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтиндә, Азәрбајчан ССР-нин Ағдам рајонунда хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты тәтбиг едилмишдир.

Ичтимаи асајишин мүһафизәсиндә дахили гошунлар да дахили ишләр органларына көмәклик көстәрирләр.

Мүхбиримиз С. Овсијенко јеничә Степанакертдән гајытмыш подполковник Валери Ваграмович Узлјанла вә тәхминән ики ај әрзиндә Јереванда олмуш подполковник Виктор Василјевич Ракитинлә көрүшмүшдүр.

СТЕПАНАКЕРТ

Н һиссәси гәраргаһынын забити, подполковник В. УЗЛЈАНЛА сөһбәт

— Валери Ваграмович, сентјабрын 21-дә мухтар вилајәтдә хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты тәтбиг едилмишдир. Белә фөвгәл'адә тәдбирләр һаггында гәрарын гәбул едилмәси нә илә әлагәдар олмушдур?

— Бу, о заман јаранмыш вәзијјәтдән ирәли кәлмишдир. Шәһәрин сәнаје мүәссисәләриндә, ичтимаи нәглијјатда тә'тилләр башланмышды. Сонра, сентјабрын 15-дә исә гәчавүзкар әһвал-руһијјәдә олан күтлә вилајәт прокурорлуғуна тәрәф һәрәкәтә башламышды.

Онлар нијә мәһз прокурорлуға тәрәф јол алмышдылар? Иш бундадыр ки, прокурорлуғун ишчиләри рүшвәтхорларын, коррупсија илә мәшғул олан вәзифәли шәхсләрин, иғтишаш төрәдәнләрин әлејһинә чинајәт иши галдырмышдылар.

Ифша олунмагдан горхан һәмин шәхсләр прокурорлуг бинасына һүчум тәшкил етмишдиләр. Даш, дәмир дәјәнәкләр ишә дүшмүшдү... Бинаја зијан дәјмиш, азғынлашмыш фырылдагчыларын гаршысыны алмаға чәһд көстәрән һәрби хидмәтчиләр хәсарәт алмышдылар.

Сонра һадисәләр белә чәрәјан еләмишди: сентјабрын 18-дә Ленин адына мәркәзи мејданда митинг тә'јин олунмушду. Јери кәлмишкән, шәһәр идарәләри дә бурада јерләшир; мә'лум олдуғу кими, Степанакертин фасиләсиз, аһәнкдар һәјатынын тә'мин олунмасы онларын нә дәрәчәдә дәгиг ишләмәсиндән асылыдыр.

Биз бүтүн бунлары, һәмчинин күтләнин асанлыгла чошуб көзләнилмәз һәрәкәтләр төрәдә биләчәјини нәзәрә алараг, мејданы әһатәјә алдыг. Јерли һакимијјәт органлары исә Гәләбә мејданында митинг кечирилмәсинә ичазә вердиләр.

Митинг башланды. Онун бә'зи иштиракчылары Дағлыг Гарабағын Ермәнистана бирләшдирилмәси һаггында фикирләр сөјләјир, бә'зиләри исә мухтар вилајәтдә вәзијјәти нормаллашдырмаға чағырырдылар. Гејд етмәлијәм ки, митинг сакит шәраитдә кечирди. Лакин дүз бир саатдан сонра кимсә белә бир шајиә бурахды ки, Степанакертин јахынлығында јерләшән Хочалы кәндиндә ермәниләри дөјүр, ермәни гызларыны зорлајырлар... Митингә топлашмыш гызғын күтлә елә о дәгигә санки кимินсә әмри илә һәмин кәндә тәрәф јол алды.

— Онлар тәхминән нечә нәфәр иди?

— Ики минә јахын. Ермәни вә азәрбајчанлы әһали арасында баш верән савашда сојуг вә одлу силаһдан истифадә едилди, 42 адам јараланды.

Тәбиидир ки, милис, һүгуг гајдаларыны мүһафизә едән гүввәләр тәдбир көрмәјә мәчбур идиләр. Тоггушманы төрәдәнләрдән јүзләрлә сојуг вә одлу силаһ мүсадирә едилди. Сонрадан апарылмыш јохлама көстәрди ки, иғтишаш гәсдән төрәдилмишди.

— Белә күман етмәк олар ки, Гәләбә мејданында митингин сакитчәсинә кечмәси кимләрисә ачыг-ајдын тә'мин етмирмиш. Екстремистләр сынагдан кечирилмиш васитәјә — провокасијаја әл атмышлар. Дахили гошунлар бу заман нечә һәрәкәт едирдиләр?

— Бизим гошунлар күтләви характер дашыјан ичтимаи позғунлуглар заманы нәзәрдә тутулан гајдалара там мүвафиг сурәтдә һәрәкәт едирдиләр.

— Лакин белә шајнәләр јајылмышдыр ки, дахили гошунларын дөјүшчүләри силаһ тәтбиг етмишләр. Белә олубму?

— Мәс'улијјәтсиз адамлар, нечә десән, бизә гара јахырлар. Бизи гәтлдә, гарәтдә, зорламагда тәгсирләндирирләр. Дејә биләрәм: дахили гошунларын силаһ тәтбиг етмәси һаггында мәнә һеч бир факт мә'лум дејилдир.

Степанакертдәки партија тәшкилатларындан биринин катибинин өлүмүндә дахили гошунларын күја әли олмасы һаггындакы шајиә дә шиширдилмишдир. Бу шајиә дә елә һәмин фитнәкарлыг мәгсәдләри илә бурахылмышдыр. Әслиндә исә шәһәр фәаллары јығынчағынын иштиракчыларындан бири инфарктдан вахтсыз вәфат етмишдир.

— Хүсуси вәзијјәт вә комендант сааты конкрет олараг һансы тәдбирләри нәзәрдә тутур?

— Митинг, нүмајиш, тә'тил кечирилмәси, партлајычы маддәләр, одлу силаһ сахланмасы, хүсуси бурахылыш вәрәгәси олмајан һәр һансы бир нәглијјат нөвүнүн саат 21-дән сәһәр саат 6-дәк һәрәкәти, хүсуси бурахылыш вәрәгәләри олмајан шәхсләрин елә һәмин вахтда күчәдә көрүнмәси гадаған едилмишдир.

Дахили гошунлара вә һүгуг мүһафизә органларына комендант саатыны позан вәтәндашлары тутуб сахламаг, нәглијјат васитәләрини јохламаг вә паспорт режиминә нәзарәт етмәк һүгугу верилмишдир.

— Валери Ваграмович, дахили гошунларын дөјүшчүләри милләтләрарасы зәминдә мејдана чыхан тоггушмалары арадан галдыраркән мәрдлик, сојугганлылыг көстәрирләр. Бир нечә мисал кәтирә биләрсинизми?

— Баш лејтенант Г. Васенковун башчылыг етдији дәстә күчләринин бириндә нөвбә чәкирди. Чамаат арасындан гәфилдән онлара тәрәф әлдәгајырма гумбара атылмышды. Вәзијјәти бир анда гијмәтләндирән забит гумбараны дәрһал тәһлүкәсиз јерә тулламышдыр. Гумбара партламыш, амма һеч кимә хәсарәт јетирмәмишдир.

Капитан С. Ковалчукун хидмәт етдији бөлмә мејданда азғынлашмыш хулиганлар күтләсинин гаршысыны алан милис ишчиләринә көмәјә кәлмишди. Дөјүшчүләрә даш, бору кәсикләри, бутулкалар тулланырды. Сырави әскәр А. Грушев бирдән көрүр ки, хулиганлардан бири чај дашыны капитан Ковалчука тәрәф туллајыр. Әскәр өзүнү чәлд забитин гаршысына атыр. Даш дүз онун үзүнә дәјир...

Александрын һәјаты тәһлүкәдә иди. Һәрби тибб ишчиләри көмәк үчүн Н. И. Пирогов адына 2-чи Москва тибб институтунун профессору Владимир Тимофејевич Палчуна мүрачиәт етдиләр. Чәрраһијјә әмәлијјаты мүвәффәгијјәтлә кечди.

Инди чәсур дөјүшчү јенидән хидмәтини давам етдирир. О, «Гырмызы Улдуз» ордени илә тәлтиф олунмушдур.

— Степанакерт әһалиси илә сөһбәтләрдә сиз, јәгин ки, онларын дахили гошунлара, хүсуси вәзијјәтин тәтбиг едилмәсинә мүнасибәтләрини ајдынлашдырмаға чәһд көстәрирдиниз...

— Әввәлләр, тәбии ки, биз јерли әһали илә үмуми дил тапа билмирдик. Онлар өз гәзәбләрини, наразылыгларыны кизләтмирдиләр. Иш о јерә чатмышды ки, бизи ишғалчыларла мүгајисә еләјирдиләр. Һәр шеји данышмаг олмур...

Сонра исә мүнасибәт тәдричән дәјишмәјә башлады. Адамлар көрдүләр ки, биз шәһәрдә вәзијјәти нормаллашдырмаг игтидарында олан јеканә гүввәјик. Дејирдиләр ки, арды-арасы кәсилмәјән митингләр, нүмајишләр, тә'тилләр онлары јормушдур. Бунлар һалал зәһмәтлә доланмајан адамларын хејринәдир. Иғтишаш төрәдәнләрә гаршы гәти тәдбирләр көрүлмәлидир.

ЈЕРЕВАН

Подполковник В. РАКИТИНЛӘ сөһбәт

— Виктор Василјевич, Јеревана кәләркән сизи ән чох тәәччүбләндирән нә олду?

— Нә гәдәр гәрибә көрүнсә дә, шајиәләр. Даһа доғрусу, онларын һәддиндән чох олмасы. Сизә бүтүн ујдурмалар һаггында данышмајачағам, анчаг бирисинин үзәриндә дајаначағам.

Шәһәрдә дахили гошунларын гәддарлығына аид белә бир «факт» инадла ағыздан-ағыза кечирди: куја, шаһидләр вар, онлар көрмүшләр ки, әскәрләр ушаглары аналарын ағушундан алараг јерә чырпмышлар...

Бу нә заман, һарада баш вермишдир? Бу суаллара һеч ким чаваб верә билмирди.

Фикирләширәм ки, белә ујдурмалар ачыг-ајдын бир мәгсәд күдүрдү: асајиши горујан гүввәләри е'тибардан салмаг, јереванлыларда онлара гаршы инамсызлыг әмәлә кәтирмәк вә онларын бу инамсызлығыны тәдричән мүгавимәтә чевирмәк.

— Јәгин ки, әскәрләр фөвгәл'адә вәзијјәтләрә дә дүшүрдүләр.

— Бәли, өзү дә тез-тез. Лакин мән ону демәк истәјирәм ки, дөјүшчүләримиздән һеч ким вичданыны унутмады, онларын һамысы анда вә әскәри борча садиг галдылар. Онлара ири мәбләғдә пул, спиртли ичкиләр, наркотик маддәләр, гадын тәклиф едирдиләр ки, бир анлыға да олса, сајыглыгларыны итирсинләр...

Лакин, тәкрар едирәм, һеч кәс фитнәкарлыға ујмады. Мән бунда сијаси органларын, партија вә комсомол тәшкилатларынын бөјүк хидмәтини көрүрәм; онлар дөјүшчүләрдә әскәр шәрәфи вә борчу һаггында јүксәк анлајышлар тәрбијә едә билмишдиләр.

— Дахили гошунлар инди Јереванда һансы вәзифәләри јеринә јетирирләр?

— Милис ишчиләри илә бирликдә шәһәрин күчә вә мејданларында гајда-гануну горујур, һәјаты тә'мин едән објектләри, партија вә дөвләт идарәләрини мүһафизә едирләр.

— Дөјүшчүләр, чох күман ки, хидмәт еләмәкдән саваjы, Јереванын әмәк коллективләринин нүмајәндәләри илә дә көрүшүр, достлуг әлагәләри јарадырлар...

— Әлбәттә. Мисал үчүн, бизим һиссәнин өзфәалијјәт артистләри «Масис» бирлијинин, Ф. Е. Дзержински адына дәзкаһгајырма заводунун әмәк коллективләриндә, республиканын колхоз вә совхозларында гырх дөрд концерт вермишләр.

Биз «Ерибуни» елм-истеһсалат бирлијиндә дә өз барәмиздә хош хатирәләр гојуб кәлмишик. Биз онлара пансионатын вә санаторијанын тә'мириндә көмәклик көстәрмишик.

Бизим бөлмәләрин јерләшдији Јереванын интернат мәктәбинин мүәллим вә тәрбијәчиләринә гәзет васитәсилә ән хош арзуларымызы билдирмәк истәјирәм.

Достлар, дөјүшчүләримизә көстәрдијиниз диггәт вә гајғыја көрә, гонагпәрвәрлијә вә хејирхаһлыға көрә сағ олун!

Даһа бир мәсәлә һаггында, чох күман ки, тәкчә мәни дејил, чохларыны нараһат едән бир мәсәлә барәсиндә дә данышмаг истәјирәм.

Тәәссүфлә демәлијәм, бә'зән елә вәзијјәтләр олур ки, сағлам дүшүнчә јох, емосијалар үстүнлүк тәшкил едир. Белә оланда һәјатымызын ади аһәнки өзүнүн тәбии мәчрасындан чыхыр. Степанакертдә вә Јереванда да белә олмушдур...

Бах, буна көрә дә, гајдагановун јарадылмасы үчүн тәдбирләр, өзү дә мәчбури тәдбирләр көрүлмүшдүр. Бу, ермәни халгынын күнаһы јох, фәлакәтидир.

Кимләрсә тоггушмалар төрәдәрәк, дахили гошунлара гаршы гәзәб һисси јарадараг бу фәлакәтдән өз хејринә истифадә едир.

Ахы, бу, бизим халгымыз вә бизим гошунларымыздыр!

Кетдикчә даһа чох адам белә бир нәтичәјә кәлир ки, даһа кәркинлик, милләтләрарасы әдавәт шәраитиндә јашамаг мүмкүн дејилдир. Иғтишашлар төрәтмәјә, тә'тилләрә, һакимијјәт органларына табе олмамаға сәсләјән фитнәкар чағырышлар елә вәзијјәт јарада биләр ки, ондан чыхыш јолу тапмаг чох чәтин олар.

«Ветеран» һәфтәлик гәзетинин 41-чи нөмрәсиндән тәрчүмә едилмишдир.

МУСИГИ ӘСӘРЛӘРИ МҮСАБИГӘСИ

Азәрбајчан ССР Халг Тәһсили Назирлији мәктәблиләрин вокал-инструментал ансамбллары үчүн јүксәк идеја-бәдии сәвијјәли мусиги әсәрләринин јазылмасы мәгсәдилә республика мүсабигәси кечирир.

Мүсабигәјә маһнылар (дует, терсет, квартет), пјесләр, миниатүрләр, импровизасијалар вә халг маһнылары (ишләмә) тәгдим олуна биләр.

Мүсабигәдә професионал вә һәвәскар бәстәкарлар, мусиги мүәллимләри иштирак едә биләрләр.

Мүнсифләр һеј'әти тәрәфиндән бәјәнилмиш ән јахшы мусиги әсәрләри: маһнылар, пјесләр, миниатүрләр, импровизасијалар үчүн 150, 200 манат, халг маһнылары үчүн исә 25 манат мәбләғдә мүкафатлар нәзәрдә тутулмушдур.

Бәјәнилән әсәрләр назирлик тәрәфиндән мәчмуә шәклиндә чап олуначагдыр.

Әсәрләр мүсабигәјә 1988-чи ил нојабрын 31-нә кими республика Тәдрис-Методика Кабинетинә (Бакы—370001, Островски күчәси, 27) бир нүсхәдә тәгдим олунмалыдыр.

ТӘШКИЛАТ КОМИТӘСИ.

МӘКТӘБДӘН БИРБАША КОЛХОЗА

«Достлуг» колхозундакы шакирд истеһсалат бригадасынын саһәсиндә үзүм јығымы баша чатмышдыр. 2 һектарлыг саһәдән 17 тон кәһрәба салхым јығылмышдыр. Шакирдләрин ихтијарына јем биткиләри тарласы да верилмишдир. Бригада өтән ил јығылмыш үзүм вә јем чуғундурундан 15 мин манат мәнфәәт көтүрмүшдүр. Әмирварлы орта мәктәбинин әлдә етдији бу пула тәдрис кабинетләриндән бири үчүн инвентар вә аваданлыг алынмышдыр.

Мәктәбин даим әлагә сахладығы, сосиализм јарышында дәфәләрлә галиб кәлмиш «Достлуг» колхозу тәкчә јүксәк мәһсул көтүрмәси илә дејил, һәм дә бурада кадр проблеминин олмамасы илә шөһрәт газанмышдыр. Ән'әнәјә көрә мәктәбин мә'зунларынын әксәријјәти тарлаларда вә фермаларда ишләмәк арзусунда олдугларыны билдирир.

Колхозда, сөзүн әсл мә'насында, кәнчләрин гајғысына галырлар. Механизаторлар, зоотехникләр, тарлачылар мәктәбдә мәшғәләләр апарыр, колхоз кәнчләринин вә мәктәблиләрин биркә мүсамирәләри кечирилир. Кәнд халг депутатлары Совети нәздиндә кәнчләрлә иш үзрә ичтимаи шура фәалијјәт көстәрир. Јери кәлмишкән, шураја мәктәбин кечмиш мә'зуну, механизатор Мүбариз Аббасов башчылыг едир. Мәктәблиләр јај тә'тили күнләриндә колхозун мүхтәлиф истеһсалат саһәләриндә әкинчиләрин вә һејвандарларын тәчрүбәләри илә јахындан таныш олурлар.

Колхозун идарә һеј'әти мәктәбин колхозчу олмуш мә'зунларына бирдәфәлик пул мүавинәти верир. Кәнч колхозчуларын иш нормасы илк алты ај әрзиндә там әмәк һаггы сахланылмагла хејли азалдылыр. Истеһсалатда фәргләнәнләр тәсәррүфатдан тәгаүд алмагла институтларда вә техникумларда тәһсил алмаға көндәрилирләр.

Сон ил әрзиндә Чәбрајыл рајонунун кәнчләрин кәнддә галмасы үзрә бөјүк иш апарылан башга тәсәррүфатларында да коллективләр хејли чаванлашдырылмышдыр. Бу тәсәррүфатларда икинөвбәли иш тәтбиг олунур, кәнчләрин әмәк, мәишәт шәраити јахшылашдырылыр, мәдәни истираһәтләри даһа мараглы кечир. Кәнч мүтәхәссисләр мәнзил саһәси илә нөвбәдәнкәнар тә'мин олунурлар.

М. ӘСКӘРОВ,
Азәринформун хүсуси мүхбири.

Чәбрајыл.

ОХУЧУЛАРЛА ҮЗ-ҮЗӘ

Мүхбиримизин суалларына «Кәнчлик» — «Молодост» журналынын баш редактору Мәммәд ИСМАЈЫЛ чаваб верир.

— Мәммәд мүәллим, сөз вахтына чәкәр дејибләр: тәхминән бир ил бундан әввәл биз республикамызда јени јарадылмыш «Кәнчлик» — «Молодост» журналынын баш редактору кими Сизинлә көрүшмүш, вә'дләринизи ешитмиш, бир иллик јарадычылыг планларынызла таныш олмуш вә бүтүн бунлар барәдә гәзетимиздә јазмышдыг. Сизчә, верилән вә'дләрә әмәл олунубму?

— Үмумијјәтлә, журналын дүнјаја кәлдији 1988-чи ил (она сынаг или дә демәк олар) бизим үчүн уғурлу олуб; һәр шејдән әввәл охучуларла сөзүмүз тутуб. Үнванымыза кәлән үч минә јахын мәктуб бу гаршылыглы әлагәдән хәбәр верир. Охучу мәктубларынын үчдә бири журналын «Мән јанмасам, сән јанмазсан!..». рубрикасында ишыг үзү көрүб. Јери кәлмишкән, елә нөмрәмиз јохдур ки, орда һәмин рубрика өз әксини тапмасын. Бу һәр шејдән әввәл редаксија коллективинин охучу мәктублары илә апардығы кәркин ишин бәһрәсидир. Бундан башга лејтенант Шмидт адына машынгајырма заводунда мүәссисә рәһбәрлијинин өзбашыналығындан бәһс едән «Јаланы данышан кимдир?» (№ 2), Шамхор рајонундакы Күр гәсәбәсинин проблемләринә тохунан «Ашағы бахырсан...» (№ 5), Бакынын Мүшфиг гәсәбәсиндәки гушчулуг фабрикиндә мәнзил бөлкүсүндә јол верилән ганунсузлуглар һаггында «Бу да бир суал» (№ 5) адлы материаллар, «Редаксијанын тапшырығы нијә јеринә јетирилмәди?!» (№ 4) кими јазылар да елә охучу мәктублары әсасында һазырланмышдыр. Журналын тәнгиди чыхышындан сонра һәмин идарә вә тәшкилатларда чидди тәдбир көрүлмүшдүр. Чәнуби Азәрбајчанла, 37-чи илин һагсыз гурбанларыјла, республика кәнчләрини бу күн нараһат едән проблемләрлә, Дағлыг Гарабағда баш верән һадисәләрлә дә бағлы журналымызда силсилә јазылар вермишик. Охучуларла үз-үзә, көз-көзә дајанмаг, онларын нәфәсини «исти-исти» журналын сәһифәләринә кәтирмәк үчүн, редаксија әмәкдашларынын арзусу илә «Нөгтәсинә, верkүлүнә тохунмадан» адлы даһа бир рубрика ачдыг...

— Бәс журналын абунәчиләрә вахтында чатдырылмамасынын сәбәбини нәдә көрүрсүнүз? Иллаһ да «Молодост» журналынын чапы чох ләнкијир.

— Әслиндә кечән ил журналын нәшринә чох кеч башладыг. Белә ки, илк нөмрәнин материаллары һазыр шәкилдә мәтбәәјә ән азы үч ај әввәл тәгдим олунмалыјды (тулалым, 1988-чи илин јанварында чыхачаг илк нөмрәни октјабрда мәтбәәјә тәһвил вермәк лазым иди). Лакин журналын илк әмәкдашлары анчаг декабрда ишә башладылар. Јә'ни һәлә журнал тәшкил олунаркән бурахылан сәһвләрин алтыны инди дә чәкирик. Мәтбәәдә материалларын ләнк јығылдығыны да үстә кәлсәк, фикрим ајдын олар. Үстәлик кадр чатышмазлығы да өзүнү бүрузә верир. «Молодост» журналынын редаксија коллективи һәлә там комплектләшмәјиб. Лакин бу чәтинликләрә бахмајараг, илин сонуна кими журналын бүтүн нөмрәләрини охучулара чатдырмаг нијјәтиндәјик.

— Илин пајыз фәслиндә гәзет вә журнал әмәкдашларынын охучулар гаршысында һесабат вермәси, кәләчәк планларындан сөз салмасы тәбии һалдыр. Белә ки, илин бу вә'дәсиндә редаксија коллективинин тәкчә күндәлик јарадычылыг гајғылары јох, һәм дә кәлән ил үчүн журналын абунә гајғылары нараһат едир.

— Сөзүнүзә гүввәт, «Кәнчлик» — «Молодост» журналы абунәчиләрдән һәм мә'нәви, һәм дә мадди чәһәтдән чох асылыдыр. Чүнки журналымыз республикамызда өзүнүмалијјәләшдирмә системинә кечән, өз һесабына доланан илк мәтбуат органыдыр. Сојузпечатдан алдығымыз илкин мә'луматлар көстәрир ки, журнала абунә јазылышы пис кетмир: отуз минә јахын охучу артыг 1989-чу ил үчүн журнала абунә јазылыб. Лакин чох тәәссүф ки, республикамызын али вә орта ихтисас мәктәбләриндә абунә јазылышы мүтләг төвсијә олунан, мәсләһәт көрүлән кәнчлик органлары арасында («Комсомолскаја правда», «Азәрбајчан кәнчләри», «Молодјож Азербајджана», гәзетләри, вә «Улдуз» журналы) нәдәнсә «Кәнчлик» — «Молодост» журналы јохдур. Биз дә өз нөвбәмиздә үзүмүзү охучулара тутуб билдиририк ки, 1989-чу ил үчүн «Кәнчлик» — «Молодост» журналына абунә јазылышы һеч бир мәһдудијјәт гојулмадан Сојузпечатын мүвафиг шө'бәләриндә апарылыр. «Кәнчлик» журналынын индекси 76344, «Молодост» журналынын индекси исә 76433-дүр. Һәр ики журналын бир иллик абунә гијмәти 4 манат 20 гәпикдир. Јарадычылыг планларына кәлинчә, абунәчиси олдуғунуз журналын кәлән илки нөмрәләриндә Азәрбајчан халгынын тарихијлә, республика кәнчләрини дүшүндүрән проблемләрлә бағлы јазылар вермәк, «Кәнчлик» журналында әрәб графикасыны, «Молодост»да исә Азәрбајчан дилини өјрәнәнләр үчүн мәшғәлә саатлары тәшкил етмәк нијјәтиндәјик. Вә'д веририк. Бу ил олдуғу кими кәлән илдә дә редаксијанын сүрпризләри вар. Сүрпризи исә ачмазлар. Ашағыда дәрч олунан абономентләр јәгин ки, абунә јазылышында сизә көмәк едәчәк.

Ф. СП-1	Министерство связи СССР «Союзпечать»
	АБОНЕМЕНТ на журнал ______ (индекс издания)
	«КӘНЧЛИК», «МОЛОДОСТЬ» (наименование издания) — Количество комплектов:
	на 1989 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ______ (почтовый индекс) ______ (адрес)

Кому ______ (фамилия, инициалы)

ЛИНИЯ ОТРЕЗА

ПВ	место	литер	**ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА** ______ (индекс издания)

(наименование издания) **«КӘНЧЛИК», «МОЛОДОСТЬ».**

Стоимость	подписки	___ руб. ___ коп.	Количество комплектов:	
	переадресовки	— руб. — коп.		

на 1989 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ______ (почтовый индекс) ______ (адрес)

Кому ______ (фамилия, инициалы)

Индексләр: «Кәнчлик» — 76344, «Молодост» — 76433. Иллик абунә гијмәти — 4 манат 20 гәпик.

Бу күн гәзетимиздә дәрч олунан абономент журнала гыса вахтда абунә јазылмагда сизә көмәк едәчәкдир.

Әкәр гаршыја һәр һансы бир проблем чыхса редаксијаја, бу үнвана кәлә биләрсиниз: 370601, Бакы, мәркәзи ГЧМ-601, Коммунист күчәси, 31, I мәртәбә.

Бакы. Н. Нәримановун хатирә музејинин бир кушәси.
Фото С. Расимниндир.

САҒЛАМ УШАГ САҒЛАМ КӘЛӘЧӘКДИР

—Чохларына көрә ушагларын гејдинә онларын доғулдуғу күндән галмаг лазымдыр,—дејә Бакыдакы 2 нөмрәли гадын мәсләһәтханасынын тәчрүбәли һәкимләриндән сајылан Хәдичә Мәммәдова сөһбәтә башлады.— Бу фикирлә разылашмаг күл балаларымыза, ән азы лагејд мүнасибәт, нечә-нечә ушағын анадан шикәст, хәстә доғулмасы илә барышмаг демәкдир. Ушаға гајғы о, һәлә ана бәтниндә икән көстәрилмәлидир.

Бу һәгигәти Х. Мәммәдова өз 20 иллик фәалијјәтиндә јәгин етмишдир. О, ушагларымызын дүнјаја сағлам кәлмәсинә хидмәт көстәрән бу мүгәддәс очагда ишләдији илләр әрзиндә хејирхаһ мәсләһәтләри, шәфалы дава-дәрманлары илә аналарын рәғбәтини газанмышдыр. Һәмишә күләрүз көрүнән бу нурани һәким нечә-нечә аиләјә хошбәхтлик кәтириб. Илк көрпәсини дүнјаја кәтирмәјә һазырлашан кәнч, тәчрүбәсиз гадынлары дәгиг мүаличә едир, онлара лазым оланда бир ана кими үрәк-дирәк верир.

Хәдичә илә чијин-чијинә чалышан һәкимләрин бир чоху онун јетирмәләридир. Онлар һәкимликдән әлавә, хәстә-һәким мүнасибәтләринин инчәликләрини дә Х. Мәммәдовадан өјрәнирләр. Һәкимләрдән Е. Маһмудбәјова, Ф. Зејналова, А. Бағырова, Ф. Ахундова, Н. Худијева, тибб бачыларындан С. Асланова, С. Рзајева, А. Ибраһимова, В. Сејидова, Н. Зејналова вә башгалары билдирдиләр ки, Хәдичә ханым јахшы һәким олмагла јанашы, һәм дә коллективин лајигли ағбирчәји, сөзүн һәгиги мә'насында анасыдыр.

Гадын мәсләһәтханасындакы шәраитлә марагландыг. Баш һәким Земфира Әлијевадан өјрәндик ки, бура үчүн сон илләрдә хејли мүасир тибб аваданлығы — електропопулјатор, криохирургија апаратлары алынмыш, физиотерапија, психопрофилактика, кичик операсија кабинетләри јарадылмышдыр. Бүтүн бунлар бир вахтлар олдуғу кими, шәраитсизлик үзүндән хәстәләрин башга поликлиникалара көндәрилмәсинин гаршысыны алмышдыр.

Тамилла РҮСТӘМОВА.

АМЕРИКАЛЫ ТӘЛӘБӘЛӘР НӘЈИ БИЛМИРЛӘР

Америкалы тәләбәләр кимја вә биолокијадан харичи јашыдларына нисбәтән гат-гат зәиф баш чыхарырлар. Буну АБШ-ын техноложи гијмәт бүросунун (ТГБ) дүнјанын 17 өлкәсиндә апардығы тәдгигатын Лос-Анжелосда дәрч олунмуш нәтичәләри дә тәсдиг едир. Һәмин фәнләр үзрә онлар һәтта, мисал үчүн Сингапур вә Гонконгун тәләбәләрини белә нәзәрә чарпачаг дәрәчәдә керидә гојараг ахырынчы јери тутурлар.

Өлкәнин мәктәб вә университетләриндә тәбиијјат елмләринин тәдрис сәвијјәси Јапонија, Бөјүк Британија, Мачарыстан, Полша вә бир сыра дикәр өлкәләрин мүвафиг тәһсил мүәссисәләриндәки һазырлыгдан кери галыр. Һәр үч Америка мәктәбиндән бириндә физика дәрсләри, һәр беш мәктәбдән бириндә кимја дәрсләри үмумијјәтлә кечилмир. Јухары синиф шакирдләринин он фаизи биолокијаны өјрәнмир. Мә'рузәнин мүәллифләри гејд едирләр ки, бу чүр вәзијјәт тәбиијјат елмләри саһәсиндә өлкәни чидди сурәтдә кери сала биләр вә инһисарлар Авропа вә Асијадан кадр ахтармаг мәчбуријјәти гаршысында галар. Америка ширкәтләринин бир чоху бу мәсәлә илә артыг фәал мәшғул олурлар. Вәзијјәт бир дә онунла кәскинләшир ки, кәнч америкалыларын дәгиг елмләрә марағы сон илләр әрзиндә кедикчә ашағы дүшүр. ТГБ-нин кәлдији нәтичәјә көрә мүһәндис ихтисасы үзрә али мәктәбләри битирәнләрин сајы 2000-чи иләдәк даһа јарым милјонадәк азалачагдыр.

«Бизим шакирдләрин билик сәвијјәси һәддиндән артыг ашағыдыр» — АБШ-ын тәһсил назирлијинин бу јахынлардакы мә'рузәсинин мүәллифләри дә белә гәрара кәлмишләр. Тәдгигатчылар гејд едирләр ки, шакирдләрин чоху орта сәвијјәли бәдии мәтнләри инамла охуја вә мәзмунуну баша дүшә билмир». Елә буна көрәдир ки, орта мәктәбләрин 20 милјонадәк мә'зуну пешә саһиби ола билмир, ашағы ихтисаслы вә азмаашлы ишлә кифајәтләнмәли олур.

Һәм дә тәһсил сәвијјәсинин ашағы олмасы өзүнү демәк олар, бүтүн саһәләрдә көстәрир. Мәсәлән, өлкә әһалисинин 75 фаизинин Иран көрфәзинин һарада јерләшдији барәдә тәсәввүрү јохдур. 45 фаизи билмир ки, Мәркәзи Америка, Бөјүк Британија јахуд Франса һарададыр. Һәмин көзләнилмәз нәтичәләр АБШ-ын Милли чоғрафија чәмијјәтинин сифариши илә Геллап Институтунун апардығы тәдгигат нәтичәсиндә мә'лум олмушдур. Чәмијјәтин президенти Г. Гросвенор мүхбирләрә е'лан етмишдир ки, белә мә'луматсызлыгдан сарсылмышдыр. Америкалыларын 57 фаизи өз өлкәсинин әһалисинин сајыны тәхмини дә олса дејә билмәмишдир. Сорғуда иштирак едәнләрин анчаг јарысына мә'лумдур ки, сандиночуларла контраслар арасындакы һәрби әмәлијјат Никарагуада кедир, чохлары белә һесаб едирләр ки, һәмин тоггушма ја Ирандадыр, јахуд да Ливанда, һәр үч америкалыдан бири билмәмишдир ки, НАТО-ја һансы өлкәләр дахилдир, 16 фаизи исә демишдир ки, Совет Иттифағы һәмин блокун үзвүдүр.

Гросвенор демишдир — «Нараһатлыг доғуран будур ки, 18—24 јашлы америкалылар чоғрафијаны өзләринин даһа јашлы һәмвәтәнлиләриндән хејли пис билирләр. Тәдгигатын кедиши заманы 9 өлкәнин — Канада, Франса, Италија, Јапонија, Мексика, Исвеч, Бөјүк Британија, АБШ вә АФР-ин әһалиси арасында чоғрафи биликләр үзрә мүгајисәли тәһлил апарылмышдыр. Америкалылар јалныз италијалылары вә мексикалылары кечәрәк једдинчи јери тутмушлар. Чоғрафија саһәсиндә ән саваддлылар исвечлиләр олмушлар.

Амма јаранмыш вәзијјәтә драматик һал кими бахмаг олмаз. «Алынан нәтичә беш ил бундан әввәлкинә нисбәтән бир гәдәр јахшыдыр, — дејә тәһсил назиринин көмәкчиси Честер Финн билдирмишдир, — бунлар көстәрир ки, биз лазым олан истигамәтдә һәрәкәт едирик. Лакин, илаһи, нә гәдәр дә аста...».

П. СЛУТКИН.

НИКАҺ САРАЈЫ: АДЫ ВӘ ДИКӘР ГАЈҒЫЛАРЫ БАРӘДӘ

Әввәлчә ады барәдә. Јенә дә охучуларымыздан чохлу мәктуб алмышыг. Мәктублар мүхтәлиф мәзмундадыр. Мүәллифләримиздән бир гисми өтән нөмрәләримиздә тәклиф олунан адлара өз мүнасибәтләрини билдирир, бир гисми јени тәклифләр верир, бир гисми дә сарајын адынын дәјишдирилмәјини — «Сәадәт» сахламағы үстүн тутур.

Кәлин, онлары бирликдә нәзәрдән кечирәк. Узаг Петрозаводск шәһәриндән Намиг Ејвазов јазыр: «Әслән Фүзули рајонунун Һорадиз гәсәбәсиндәнәм. Бурада һәрби хидмәтдәјәм. Өзүм кичик сержант, бөлмә командиријәм. Һиссәмиздә азәрбајчанлы ушаглар чохдур. Чохумузу доғма торпагда севдијимиз гызлар көзләјир. Һамымызын да арзусу бирдир: онлар бизә вәфалы олараг галсынлар. Јалныз гаршылыглы вәфадыр бизи јашадан. Сөзүмүн чаны будур ки, Бакыда ачылмыш јени никаһ сарајына да елә «Вәфалылар» ады верилсин».

Республикамыздан узагларда—Иркутск шәһәриндә һәрби хидмәтдә олан дикәр бир һәмјерлимиз Руһәддин Оручовун исә мәктубунда тәәччүб һисс олунур: «Мән баша дүшмүрәм, бир һалда ки, һаггында сөһбәт кедән сарај чаванларын никаһланмасы үчүн тикилиб, онда бу никаһы гејд етмәк үчүндүр, даһа башга ад фикирләшмәк нәјә лазымдыр? «Никаһ сарајы» адынын нәји писдир ки?»

Башга бир мараглы мәктубу да Татарыстандан алмышыг. Ону редаксијамыза Јагуб Әһмәдов көндәриб. Јазыр: «Мән орта мәктәби түркмән дилиндә битирмишәм. Лакин азәрбајчанчаны да ә'ла билирәм. Гәзетинизин даими абунәчисијәм. Никаһ сарајы үчүн мән дә бир ад тәклиф етмәк истәјирәм: «Күлләр солмасын». Нијә мәһз бу ады сечмишәм? Оғланла гыз севиширләр, әһдүпејман бағлајырлар, никаһлары гејд едирләр. Никаһ күнү исә күл-чичәк әлиндән тәрпәнмәк олмур. Бу күлләр, тәбии ки, әввәл-ахыр солур. Гој тәзә евләнәнләрин һәјатлары исә бу күлләр кими солмасын!».

Буна бәнзәр башга бир мәктубу исә бизә Ермәнистан ССР-ин Варденис рајонундан Әли Вәлијев көндәриб. Јазыр: «Никаһ сарајында кәбин кәсдирән кәнчләр дүнјанын бириндә—Одлар Јурдунда јашајырлар. Вә Одлар Јурдунун адыны јүксәк тутмаг үчүн онун сакинләри тәзә гурдуглары аиләнин мөһкәмлијини, әбәдилијини горујуб сахламалыдырлар. Гој сарајын мәркәзиндә сөнмәз, әбәди мәш'әл јандырылсын вә кәнчләр бу мәш'әл өнүндә бир-бирләринә өмүрлүк садиг галачагларына анд ичсинләр. Сарајын ады исә «Сөнмәз очаг» олсун».

Өтән дәфәләрдә олдуғу кими, јенә дә мәктуб мүәллифләри арасында «Лејли вә Мәчнун» адынын тәрәфдарлары чохлуг тәшкил едир. Мәсәлән, Бакыдан Паша Һүсејнов вә Сумгајытдан Светлана Һүсејнова јазырлар: «Сарај «Лејли вә Мәчнун»-ун адыны дашысын. Бу ад јахшы ад дејилми? Онларын мәһәббәтиндән улви мәһәббәт олубму?! Гој биз «Лејли вә Мәчнун» ады илә һәм тәзә евләнәнләримизә әбәди мәһәббәт арзулајаг, һәм дә Низамини, Фүзулини бир даһа хатырлајаг».

Ләнкәран консерв комбинатынын ишчиси Ә. Рүстәмова исә белә јазыр: «Гәзетинизин 17 сентјабр тарихли нөмрәсиндә дәрч етдијиниз «Ады нә олачаг?» сәрләвһәли јазыны коллектив шәкилдә охујуб мүзакирә етдик. 20 нәфәр «Әбәди мәһәббәт» адыны тәклиф етди, 21 нәфәр исә «Лејли вә Мәчнун». Чох кәтүр-гој етдик. Ахырда һамымыз јекдил гәрара кәлдик. Одур ки, 41 нәфәрин адындан тәклиф едирик ки, сараја «Лејли вә Мәчнун» ады верилсин».

...Тәәссүф ки, мәктубларын һамысындан истифадә етмәк имкан харичиндәдир. Тәклифләрин бир нечәсини садаламагла кифајәтләнмәк истәјирик. Бакыдан Фүзули Нәсирова «Хејир-дуа», Ждановдан Разијә Әлијева «Пүнһан», Сумгајытдан Г. Фәрзәлијев вә Г. Һәмидов «Гызыл үзүк», Кировабаддан Арзу вә Афәт Вәлијевалар «Күнәл», Бакыдан Мәммәд Елли «Һумај», Јахуд «Дан улдузу», Фүзулидән Әлинаә Балашова «Шәби-һичран», Бакыдан Меһман Рәсулов «Сәдагәт», Күрдәмирдән Әли Сәфәров «Ајкүн», «Арзу», «Тале», «Севинч» адларыны тәклиф едирләр.

Нәһајәт, Бакыдан Елнарә Јусифова јазыр: «Хошбәхтлик дә, вәфа да, әбәди мәһәббәт дә бир мәфһумун—сәадәтин тәркиб һиссәсидир. Одур ки, сарајын ады елә «Сәадәт» олараг галмалыдыр».

Гејд едәк ки, «Сәадәт сарајы» адынын тәрәфдарлары фаиз е'тибарилә башгаларындан даһа чохдур.

Вә дикәр гајғылары барәдә. Иш елә кәтириб ки, сон бир нечә ај әрзиндә дәфәләрлә јолум јени никаһ сарајына дүшүб. Онун директору Һәгигәт Сәлимова илә, дикәр ишчиләрлә дәфәләрлә сөһбәт еләмишәм. Јени сарајын јени-јени проблемләри, гајғылары илә таныш олмушам. Јәгин тәәччүбләнәчәксиниз: мәкәр белә көзәл, мүгәддәс бир очағын да проблеми вар? Доғрудан да, илк бахышда сиз һаглысыныз: Бакыда ән көзәл биналардан биридир; өзү дә һәјатда ән мүгәддәс иш үчүн ајрылыб. Дүздүр. Лакин...

Вахтилә «Брежневин еви» кими танынан бу мөһтәшәм бина никаһ сарајына вериләндән сонра кәбинләрини бурада кәсдирмәк истәјәнләрин сајы гат-гат чохалыб. Бу, тәбиидир: чүнки, кәнчләримиз һәјатларындакы ән мүгәддәс аддымы мәһз шәһәримизин ән көзәл кушәләриндән бириндә атмаг истәјирләр.

Јох, јени сарајын үстүнлүкләрини сајмагла гуртаран дејил. Тәәссүф ки, бу үстүнлүкләрдән суи-истифадә едәнләр дә тапылыр. Нечә?

Билдијимиз кими, никаһ сарајы чәмиси бир нечә ај бундан әввәл «Күлүстан» шадлыг сарајынын биринчи мәртәбәсиндә јерләширди. «Күлүстан»а дахил олмаг үчүн исә һәр кәс бир манат кириш һаггы вермәли иди. Одур ки, тој саһибләри әлавә хәрчә дүшмәк истәмир, никаһа јалныз ән јахын адамларыны дә'вәт едирдиләр. Јени сарајда кириш һаггы ләғв едилиб. Бу, ә'ладыр! Лакин бундан истифадә едән бир чох кәнчләр, демәк олар ки, бүтүн гоһум-әгрәбаларыны, дост-танышларыны, үмумијјәтлә арзу едәнләрин һамысыны јени сараја—никаһа дә'вәт едирләр. Бир дә көрүрсән ки, тәзә евләнән бир чүт кәнчин јанынча 30—40, бә'зән даһа чох адам сараја дахил олур. Соруша биләрсиниз: бунун нәји писдир; хејир иш һәјатда бир дәфә олур дә!.. Доғрудур. Лакин ону да нәзәрә алмаг лазымдыр ки, никаһ—һәлә тој демәк дејил. Тоја бүтүн јахын адамлары дә'вәт етмәк олар. Никаһ сарајына исә бу гәдәр гонаг чағырмаг, сизчә, нә дәрәчәдә ағлабатандыр? Ахы, јени сарај нә гәдәр кениш олса да, күндә бу гәдәр гонаг гәбул етмәк имканына малик дејил. Тәсәввүр един: бурада күндә 20—25 кәнчин никаһы гејд олунур. Һәр дәфә дә бу кәнчләрин јанына 30—40 адам дүшүб кәлсә, көрүн, бу, күндә нә гәдәр едир?.. Һәр бири дә ајрыча шәкил чәкдирмәк, видеокамеранын өнүндә өзүнә јахшы јер еләмәк... арзусунда олур. Бә'зән, һәтта бүтүн бунлара ујуб бәјлә-кәлини јаддан чыхаранлар да олур...

Икинчиси, тәкрар едирик: јени сарајда күндә 20—25 кәнчин никаһы гејдә алыныр. Сизчә, һәрәсинә максимум нә гәдәр вахт ајрыла биләр? Узағы, јарым саат. Тәәссүф ки, тәзә евләнәнләрин һеч дә һамысы буну баша дүшмәк истәмир. Кәлирләр, никаһларыны гејд едирләр, сонра исә... сарајын залларыны, отагларыны бирбәбир, һәјәтбачасыны гарышбагарыш кәзмәк истәјирләр. Доғрудур, онлары да гынамаг олмаз. Амма нәзәрә алмаг лазымдыр ки, никаһ сарајы музеј дејил, онун һәјәти дә парк... Һеч музејләрдә експонатлара әл илә тохунмаға ичазә верилмир... Һеч паркларда күлчичәкләрин арасында кәзмәјә ичазә верилмир... Никаһ сарајында исә... Кәлин, тәкчә өзүмүзү јох, башгаларыны да дүшүнәк!

Нәһајәт, сон ирадымыз барәдә. Никаһ—севән кәнчләрин һәјатында ән севинчли күндүр. Одур ки, бу күн һамы дејиб-күлмәли, севинмәлидир. Чох вахт елә белә дә олур. Бә'зән исә... Тәзә евләнәнләр тәбрик едилир, Менделсонун маршы чалыныр вә... ушаг ағламасы бу мусигини аз гала батырыр... Үзүкләр тахылыр, «Вағзалы» чалыныр вә... көрпә чығыртысы она мане олур. Билмирсән, тәбрики динләјәсән, јохса ушағы сакитләшдирәсән... Одур ки, кәлин, бирликдә дүшүнәк: никаһ күнүнә көрпә ушаглары да кәтирмәк вачибдирми? Ахы, онларын бурада өзләрини нечә апарачағына, ағламајачағына, гышгырмајачағына, шылтаглыг етмәјәчәјинә, бир сөзлә, бу шән мәрасимә мане олмајачағына ким зәманәт верә биләр?..

Кәлин, бүтүн бунлар барәсиндә һамылыгла дүшүнәк. Вә ону да нәзәрә алаг ки, сарајын ишчиләри күндә бизим кими нечә-нечә кәнчи гәбул едиб, јола салырлар. Кәлин, елә едәк ки, нә онларын ганыны гаралдаг, нә дә өзүмүзүн. Данышдыг?!.

Азәр ӘҺМӘДОВ.

РӘНКЛӘР ДҮНЈАСЫНЫН «СӘЈЈАҺ»Ы

Күлнарә иллүстрасија вердији нағыллары ширин бир дилдә гоншулугдакы көрпәләрә данышыр, бу көрпәләр вә кичик гардашы Руслан, чох вахт да јашыдлары үчүн чүрбәчүр ојунлар, тамашалар дүзәлдир, куклаларын палтарларыны да өзү тикир. Тәсадүфи дејилдир ки, башга ушаглар тезликлә он ики јашы тамам олачаг бу гызла үнсијјәтә чох мејл көстәрирләр. Бакыдакы 134 нөмрәли мәктәбин алтынчы синиф шакирди Күлнарә Халыгова бош вахтыны ојунлар, рәсм, мултипликасија аләминдә кечирир, јахынлыгда јашајан вә ја онунла бир синифдә охујан ушаглары да өз аләминә сәјаһәтә дә'вәт едир.

О, бүтүн асудә вахтыны рәсм чәкмәјә һәср едир, мултипликасија филмләринин сүжетләрини вә гәһрәманларыны өзүнүн гаврадығы кими тәсвир едир. Күлнарә гәти гәрара алмышдыр ки, һәјатында башлыча иш кино олачагдыр. Буна көрә дә мултипликасија филмләринә бөјүк һәвәс көстәрир. Арзусунун чин олмасы үчүн сә'јлә чалышыр. Халыговларын мәнзилиндә сајсыз-һесабсыз шәкилләр, гадын, киши, ушаг фигурлары чәкилмиш вәрәгләр көрмәк олар, рәфләр адамларын динамик рәсмләри илә долудур.

Ј. Гагарин адына шәһәр пионерләр вә мәктәблиләр сарајынын ушаг јарадычылығы галерејасында кәнч рәссамын фәрди сәркиси нүмајиш етдирилмишдир. Бакы мултипликаторлары гыза һамилик етмәји гәрара алмышлар, ону мүнтәзәм мәшғәләләрә чәлб едирләр.

Тәһсилчә мүһәндис-технолог олан валидејнләри белә һесаб едирләр ки, Күлнарәнин бу һәвәси бәлкә дә әмиси Халыг Халыговун кенләри илә бағлыдыр. Ахы о, «сандыгчы» иди, сандыглара, дикәр ев мүхәлләфатына маһарәтлә бәзәк вурурду...

Н. БАРСКИ,
Азәринформун мүхбири.

ЈОЛ ӘҺВАЛАТЫ

Һөрмәтли редаксија!

Ермәнистан ССР-ин Варденис рајонундан Бакы шәһәринә кәләркән раст кәлдијим, шаһиди олдуғум өзбашыналыглар олмасајды, јәгин ки, бу мәктубу јазмаздым. Бу һадисә 28 август 1988-чи ил тарихдә олмушдур. Һәмин күн 99-20 АГЛ нөмрәли «Икарус» маркалы автобусда сәрнишин әлиндән тәрпәнмәк мүмкүн дејилди. Сәһәр-сәһәр кассада анд-аман еләмишдиләр ки, бүтүн билетләр сатылыб. Лакин елә ки, автобус тәрпәнди һәр шеј ајдын олду. Сән демә дөрд јерә—42, 43, 44 вә 45-чи јерләрә билет сатылмајыбмыш. Көрүнүр, сүрүчүләр кассирлә әввәлчәдән разылыға кәлибләрмиш. Автобус өз маршруту үзрә рајондакы дајаначагдан тәрпәнәндән сонра 7 кәнддән кечир. Вә һәмин кәндләрдән дә хејли сәрнишин кәтүрүлүр. Иштаһларыны сахлаја билмәјән сүрүчүләр бош јерләрин олмамасына бахмајараг, сәрнишин јығмагда давам едирдиләр. Вәзијјәт о јерә кәлиб чатмышды ки, автобусун ортасында ајаг үстә дурмаг белә мүмкүн дејилди. Артыг, билети олан сәрнишинләрин дә раһатлығындан әсәр-әламәт галмамышды. Сәрнишинләрин е'тиразына әсла мәһәл гојулмурду. Иш о јерә чатмышды ки, сүрүчүләр сәрнишинләри тәһгир етмәкдән дә чәкинмирдиләр.

Дүшүнүрдүк ки, бу өзбашыналыг узун чәкмәјәчәк, јолда нәзарәтчиләр јохлама апарачаг, сәрнишинләрә билетләр сатылачаг вә јығылан пуллар дөвләтә кечириләчәкдир...

Нәһајәт, автобус Кировабад—Јевлах шосе јолунда 47-77 нөмрәли ГАЗ-24 маркалы нәзарәт автомобили тәрәфиндән дајандырылды. Амма нәзарәтчиләр дә өз нөвбәсиндә һеч нәјә мәһәл гојмадан сүрүчү илә ачыг-ајдын сөвдәләшдиләр вә биз јолумуза давам етдик.

Көрүнүр, өлкәмиздә вүс'әт алан јенидәнгурма, ашкарлыг вә демократија белә адамлара вә онларын чалышдыглары тәшкилатлара сирајәт етмәмишдир. Бу исә минләрлә вәтәндашын һаглы наразылығына сәбәб олур.

З. НАҒЫЈЕВ,
В. И. Ленин адына АПИ-нин һүгуг мәсләһәтчиси.

ЧИЛЛӘКӘН

ашағы тәрәфиндәки албан гәбирләри нисбәтән јахшы һалдадыр. Бөјүк Гарамурад кәндинин үст тәрәфиндә албан килсәси јерләшир. Кичик Гарамурад кәндиндә исә гоч дашларына раст кәлинир. Мaариф кәндиндә ев тикилән заман тапылан чүрбәчүр мунчугларса бир гајда олараг ушагларын ојунчағына чеврилир.

Бүтүн бунлары садаламагда мәгсәдимиз одур ки, археологлар, јерли тәшкилатлар нә үчүн бу абидәләрлә марагланмасынлар? Мәкәр онларын бундан да вачиб ишләри вар? Бәлкә һәјәчан тәбилинин сәси онларын гулағына јалныз бу гијмәтли сәрвәтләр тамамилә дағылдыгдан сонра чатачаг?..

К. ПӘНАҺИ,
Ш. БАБАЈЕВ,
Азәрбајчан ССР ЕА Кеолокија Институтунун баш елми ишчиләри.

ҮМИД ЈАХШЫ ШЕЈДИР...

Енеркетикләр гәсәбәсиндә јашајырыг. Јахшы перспективи олан бу гәсәбәдә тикинти вә абадлыг саһәсиндә аз иш көрүлмүр. Лакин нәдәнсә, јашадығымыз бешмәртәбәли јатагхана бинасы һеч кәсин јадына дүшмүр. Белә олмасајды, башга биналарда шө'ләләнән тәбии газдан, отаглары гыздыран истилик системиндән, һәјәтләри вә блоклары нура гәрг едән күндүз лампаларындан, кејфијјәтли тә'мирдән бизә дә пај дүшәрди. Һәлә дикәр хырда-пара шејләри демирик. Дүз 15 илдир ки, јатагханамыза кәлән јоллары чилләкән елә бағлајыб ки, әлагәдар тәшкилатлар һеч чүр бизә тәшриф бујура билмирләр. Амма үмидимизи итирмәмишик.

Һидајәт ӘЛИЈЕВ,
Шамхор рајону, Күр гәсәбәси.

ӘЛАЧЫМЫЗ СИЗӘДИР

Шаһбуз рајонунун Әзизбәјов кәндиндә јашајырыг. Раст кәлдијимиз бүрократчылыг бизи бу мәктубу јазмаға вадар етди. Бу илин мајында мәһәлләјә кедән јолун сакинләрдән бири тәрәфиндән зәбт едилиб, кәсилмәси барәдә Шаһбуз рајон Сәләсүз кәнд ХДС Ичраијјә Комитәсинә әризә илә мүрачиәт етдик. Мәһәл гојан олмады. Икинчи дәфә мүрачиәт едиб нәтичәни көзләмәјә башладыг. Бундан да сәс-сораг чыхмады. Үз тутдуг рајон рәһбәрләринә. Әввәлчә Шаһбуз рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинә әризә јазыб билдирдик ки, јолун ачылыб-дүзәлдилмәсинә көмәклик көстәрсинләр. Бир мүддәт сонра мәктубумузун сорағы рајон дахили ишләр шө'бәсиндән кәлди. Амма нәтичәсиз галды. Нөвбәти әризәни исә рајон прокурорлуғуна јазмалы олдуг. Бундан да бир кар ашмады. Елә ки, әлимиз һәр јердән үзүлдү, үз тутдуг Мухтар республиканын јухары тәшкилатларына. Фикирләшдик ки, бәлкә «ашағылара» јенидәнгурма һәлә кәлиб чатмајыб. Сән демә, «јухарылар» да көһнә адәтләрдән әл чәкмәјибләр. Одур ки, әлачсыз галыб сизә мүрачиәт етмәли олдуг.

Мәһәллә сакинләри адындан:

Сәрдар ИБРАҺИМОВ.

ХӘСТӘЛӘР

Фәрјадына һарај нәди, һај нәди!
Нечә дејә, нечә күлә хәстәләр?!
Палаталар үзәнираг күндәди,
Имдад олмаз, истәр өлә хәстәләр.

Ачыг базар, алыш-вериш бурдадыр,
Пулу олан финишдәдир, турдадыр,
Мүаличә нә вахт сусур, гуртарыр,
«Өз ишини кәрәк билә хәстәләр».

Санитарка сестрадан чох алыр,
Иштаһалар күндән-күнә чохалыр,
Буфетчидә инсаф, мүрвәт јухалыр—
Мөһтач олуб гыр хәшилә хәстәләр.

Һәкимләрин бурда ады-саны вар,
Кишиләрин шөһрәти вар, шаны вар,
Санма бир аз гејрәти вар, ганы вар—
Бу гәрара чәтин кәлә хәстәләр.

Валеһ, охла рәзилләри көзүндән,
Рүшвәтхорлар гој кирисин сөзүндән,
Дајылылар һеч чыхмасын өзүндән,
Онлары да салар дилә хәстәләр.

Валеһ МИРЗӘ.

ТӘСӘВВҮР БЕЛӘ ЈАРАНЫР

Јахын күнләрин сөһбәтидир. Ч. Чаббарлы мејданындан кечирдим. Ики нәфәр кәлмә рус гадыны мәни сәмимијјәтлә сахлајыб мејданын ортасында учалан һејкәлин кимә мәхсус олдуғуну сорушду. Фәхрлә онун Азәрбајчанын Шекспири, драматург Чәфәр Чаббарлынын һејкәли олдуғуну изаһ етдим, сонра да өзүм муштәри көзү илә һејкәли башдан ајаға сүздүм. Һејкәлин габағында, јердә күл-чичәк әвәзинә үч ит узанараг өзләрини күнә верирдиләр. Мән итләри орадан говдум. Бу һәрәкәтимә гадынлар күлүшдүләр. Јаман пәрт олмушдум.

Сонра бир нечә дәфә дә јолуму һәмин мејдандан салдым. Јенә дә ејни вәзијјәтин шаһиди олдум. Әтрафда исә бә'зи үзәнираг тичарәтчиләр сағ-сола бахмадан ишләриндә идиләр. Шәнбә-базар күнләри исә мејданы кабаб түстүсүнә дә тутурлар.

Бакынын дәмирјол гапысы бу мејдана ачылыр. Ч. Чаббарлы мејданында пирожки, сигарет, мүхтәлиф сағгызлар, алабәзәк көјнәкләр сатыб, һагг-һесабда да чамааты алдадараг, шәһәримиз, мејданларымыз барәдә пис тәәссүрат ојатмаг нә дәрәчәдә дүзкүндүр? Олмазмы ки, бу мејданы әдәбијјат мәркәзинә чевирәк? Бурада китабларын, күлләрин сатышыны тәшкил едәк. Мәнчә, бу даһа мәгсәдәујғун оларды. Итпишијин ајағыны јығмаг үчүн исә јејинти мәһсулларыны вә онларын сатышыны мејдандан узаглашдырмаг лазымдыр. Бир дә ки, күлчичәкләримиз Камчаткаја гәдәр кедиб чыхыр. Амма һејкәлләримизин габағына гојмаға күл тапылмыр.

Натиг ӘЈЈУБОВ,
рәссам.

СОНРА КЕЧ ОЛАЧАГ

Пешәмизлә әлагәдар республиканын мүхтәлиф рајонларында ишләмәли олуруг. Һәр дәфә дә диггәтдән јајынмыш, биканәлик үзүндән бәрбад һала дүшмүш тарихи абидәләри кәрдүкчә үрәјимиз ағрыјыр.

Кәдәбәј рајонунун әразисиндә дә белә абидәләр чохдур. Нәдәнсә тарихчиләримиз, археологларымыз бу абидәләри унудублар. Биканәлик үзүндән онлар учулуб, харабазарлыға чеврилибди.

Кәдәбәјин мәркәзиндә ејни адлы чајын сағ саһилиндә «Гала» адланан јердә гәдим албан галасы учулуб кедир. Бә'зи башабәла адамларса орада хәзинә ахтарараг галада бир галалыг гојмајыблар.

Славјанка кәндинин јухары тәрәфиндән албан гәбиристанлығы да хүсуси ев тикәнләр тәрәфиндән бәрбад һала салынмышдыр. Гәбирләрин ичиндән чыхан әшјалар, онларын тарихи әһәмијјәтини баша дүшмәјән адамлар тәрәфиндән сындырылыб дағыдылыр, гәбир дашларындан исә тикинтидә истифадә олунур. Кәндин 500—600 метрлијиндә јерләшән кичик гәбиристандакы сәрдаба гәбирләр дә бу көкдәдир.

Кәдәбәј чајынын сағ саһилиндә мешәнин ичиндәки албан галасы, Хархар кәндинин

МӘГСӘДЛӘРИНӘ ЧАТА БИЛМӘДИЛӘР

Сон илләр республикамызын пајтахты Бакы шәһәриндә бејнәлхалг шаһмат турнирләри кечирмәк хош бир ән'әнәјә чеврилмишдир. Будур, бешинчи (4 дәфә кишиләр, 1 дәфә гадынлар арасында) бејнәлхалг турнир баша чатмышдыр. Јарыш һәм идман, һәм дә јарадычылыг бахымындан чох мараглы кечмиш, әввәлки турнирләрдән бир чох чәһәтләри илә фәргләнмишдир. Әввәла, илк дәфә иди ки, «ев саһибләри»нин даһа чох иштиракчы—дөрд нәфәр тәмсил едирди. Јарышда Украјна (4 нәфәр) вә Азәрбајчан шаһматчылары илә јанашы, 4 нәфәр дә харичи гонаг иштирак едирди. Украјна «дөрдлүјү» һәм рүтбә, һәм дә рејтинг—көстәричијә көрә рәгибләриндән үстүн иди. Мәһз јарышын галиби дә онларын нүмајәндәси — житомирли бејнәлхалг уста Хузман олду. О, бүтүн јарышы мәғлубијјәтсиз баша вурараг илк гроссмејстер балы да газанды.

Республикамызын нүмајәндәләри арасында ән јахшы нәтичәни тәчрүбәли бејнәлхалг уста Е. Мәһәррәмов көстәрди. Шаһматчыларымыз (дөрдү дә!) гаршыја гојдуглары мәгсәдә чох јахын идиләр. Сон турларда мән дејәрдим ки, һәм дә онларын бир гәдәр бәхти кәтирмәди. Һәмишә лидерләр групунда олан Мәһәррәмов 7 халла гроссмејстер Маланјукла 2—3-чү јерләри бөлүшдүрдү вә икинчи бејнәлхалг гроссмејстер балыны газана билмәди.

Дикәр нүмајәндәләримиз Ф. Сидеифзадә, А. Һүсејнов вә А. Авшалумов да әсас мәгсәдләринә — бејнәлхалг уста балы газанмаға наил ола билмәдиләр. Сон турда Авшалумов Һүсејнова, Сидеифзадә Һаллакерә галиб кәлсәләр дә беш хал јарым топлајараг гроссмејстер Савонла бирликдә 6—8-чи јерләри бөлүшдүрдүләр. Һүсејнов исә 4,5 хал илә 9-чу јери тутду.

Рафиг ВӘЛИЗАДӘ,
усталыға намизәд.

Мәтбуат конфрансы

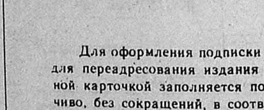
Сеулда кечирилән XXIV јај олимпија ојунларынын јекунларына көрә Азәрбајчан идманчылары мүттәфиг республикаларын, Москва вә Ленинград шәһәрләринин нүмајәндәләри арасында 7-чи јери тутмушлар. Бу, гәнаәтбәхшдирми? Даһа бөјүк мүвәффәгијјәтләр газанмаг үчүн республикамызда потенсиал имканлар вармы? Нөвбәти олимпија ојунларына нә кими һазырлыг көрүлүр? Ојунчусу олимпија чемпиону олан «Нефтчи» футбол командасы күчлүләр дәстәсини тәрк етмәк тәһлүкәси гаршысындадыр. Бу ујғунсузлуг республикамызын идман рәһбәрләри тәрәфиндән нечә гијмәтләндирилир? Бу вә дикәр суаллар Азәрбајчан Журналистләр Иттифагынын вә республика Дөвләт Бәдән Тәрбијәси вә Идман Комитәсинин республика мәтбуат мәркәзиндә бирkә кечирдији мәтбуат конфрансынын әсас мөвзусу олмушдур.

Мәтбуат конфрансыны кириш сөзү илә Азәрбајчан Журналистләр Иттифагы идарә һеј'әтинин сәдри Һ. Һачыјев ачмышдыр.

Республика Бәдән Тәрбијәси вә Идман Комитәсинин сәдри Ј. Мәммәдов олимпија ојунларынын јекунлары вә республикамызда идманын индики вәзијјәти һаггында әтрафлы мә'лумат вермишдир. Гејд едилмишдир ки, республикамызы олимпиадада илк дәфә бу гәдәр чох идманчы (19 нәфәр) тәмсил етмиш вә илк дәфә бу гәдәр чох медал (4 гызыл, 1 күмүш вә 2 бүрүнч) газанылмышдыр.

Ј. Мәммәдов һәмчинин мәтбуат конфрансында иштирак едән күтләви информасија васитәләринин нүмајәндәләринин «Нефтчи» футбол командасынын вәзијјәти вә бунунла бағлы көрүлән тәдбирләр һаггындакы суалларына да чаваб вермишдир.

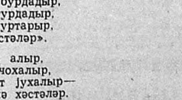
Редактор Ј. КӘРИМОВ.

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН ҮНВАНЫ: 370146, БАКЫ—146, МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ, 529-чу МӘҺӘЛЛӘ.

Редаксија VIII мәртәбәдә јерләшир.

ТЕЛЕФОНЛАР: Редактор—32-12-65; редактор мүавини—32-12-46; мәс'ул катиб—32-60-95; ше'бәләр; комсомол һәјаты вә әмәкчи кәнчләр—32-19-27; тәблиғат вә коммунист тәрбијәси—32-60-62; елм вә тәдрис мүәссисәләри—32-19-09; јарадычы кәнчлик вә естетик тәрбијә—32-19-08; мәктублар—32-29-11; бөлмәләр: бәдән тәрбијәси, идман вә күтләви мүдафиә ишләри—32-60-62; комсомол прожектору—32-60-62; корректор—32-19-21; фотолабораторија—32-60-66; мә'лумат үчүн—38-53-69; мүһасибат—32-79-44; е'ланлар—38-53-63.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14   М 1 2 3 4 5 6 7 8   БАКЫ, «КОММУНИСТ» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИ.   БАКУ, ТИПОГРАФИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «КОММУНИСТ».   ФГ 05189   Сифариш 8287